

Täysistunto

Keskiviikko 19.10.2016 klo 13.59—16.37

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 16.37.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (13.59—15.57) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (15.57—16.37).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 188/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan. (Hälinää)

Sitten siirrytään keskusteluun, jonka aloittaa ministeri Vehviläinen, ja nämä muut keskustelut pyydän siirtämään sitten salin ulkopuolelle. — Olkaa hyvä. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Keskustelu

14.00 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi julkisen hallinnon yhteispalvelulain muuttamisesta. Lain on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alusta.

Yhteispalvelulain tärkeimpänä tavoitteena on turvata kansalaisten asiointipalvelut koko maassa. Sähköisen asioinnin kehittäminen on vähentänyt ja vähentää jatkossakin käyntiasiointin määrää merkittävästi. Yksittäisillä viranomaisilla ei myöskään ole taloudellisia edellytyksiä eikä myöskään tarvetta ylläpitää omaa palvelupisteverkkoa yhtä laajana kuin takavuosina. On kuitenkin syytä huomioida tarkkaan, millaisia vaikutuksia on viranomaispalveluiden vähenemisellä alueiden elinvoiman ja ihmisten palveluiden saatavuuden kannalta. Tämän vuoksi alueellistamisen koordinaatiotyöryhmä tekeekin parhaillaan kokonais selvitystä valtion työpaikkojen kehityksestä eri alueilla. Tämä arvio on valmistumassa marraskuussa.

Yhteispalvelu on tapa tarjota julkisen hallinnon viranomaisten palveluja keskitetysti yhdestä paikasta. Suomessa on tällä hetkellä... (Hälinää — Puhemies koputtaa) Suomessa on

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

tällä hetkellä kaikkiaan 188 yhteistä asiakaspalvelupistettä. Niissä työskentelee noin 280 palveluneuvojaa. Eli meillä on 188 yhteistä asiakaspalvelupistettä, ja vertailun vuoksi todettakoon, että Manner-Suomessa on kuntia tällä hetkellä 297.

Arvoisa puhemies! Kuntien asiakaspalveluita on tarjolla lähes kaikissa yhteispalvelupisteissä. Asiointipisteessä voidaan tarjota lisäksi esimerkiksi Kelan, poliisin lupahallinnon, Verohallinnon, maistraatin ja TE-toimiston palveluja. Tyypillisimmillään yhteispalvelupisteessä on tarjolla isännän tai emännän omien palveluiden lisäksi yhden tai kahden muun viranomaisen palveluita. Yhteispalveluiden toimeksisaajana toimii yleensä kunta, mutta vastuutehtävää voi hoitaa myös jokin muu viranomainen, vaikka se onkin harvinaisempaa.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksen tavoitteena on uudistaa yhteispalvelulainsäädäntöä siten, että järjestelmän peruseriaatteena oleva viranomaisten sopimusperusteinen yhteistyö säilyy. Hallituksen esityksen tavoitteena on, että kansalainen saa asiointipisteessä palvelua tarpeidensa mukaan neljän palvelukanavan välityksellä. Asiointipisteen palvelukanavat ovat ensinnäkin asiointi palveluneuvojan kanssa, toiseksi sähköiset palvelut asiakaspääteellä, kolmanneksi etäpalvelu kuvayhteyden avulla viranomaisiin ja neljänneksi asiointi paikan päälle tulevan viranomaisen kanssa. Yhteispalveluasiointipisteessä voidaan auttaa erityisesti niitä henkilöitä, jotka eivät itse pysty hoitamaan tai joilla ei ole valmiuksia hoitaa asiointiaan sähköisesti.

Uudessa laissa on myös se, että yhteistä asiakaspalvelua on mahdollista antaa muutoinkin kuin kiinteässä asiointipisteessä. Uusia keinoja yhteispalveluiden tarjoamiseen voisivat olla esimerkiksi tiettyä reittiä kulkevat palveluautot ja ajanvarauksella tehtävät kotikäynnit, joiden yhteydessä voitaisiin antaa myös sähköisen asioinnin tukea.

Yhteispalvelulain uudistaminen ei ole ainoa keino sähköisen asioinnin tukemiseen. Valtiovarainministeriössä on käynnistymässä hanke, jolla kehitetään digitaalisuutta tukevaa asiakaspalvelun uutta toimintatapaa niin sanotun Auta-hankkeen kautta.

Yhteispalvelulain muutoksen tarkoituksena on varmistaa kustannusten... (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Anteeksi, ministeri Vehviläinen. Odotetaanko hetki, että tämä sali hiljenee. Täällä on aivan mieletön määrä erilaisia pulinoita käynnissä siellä täällä.

Kiitoksia, puhemies! — Yhteispalvelulain muutoksen tarkoituksena on varmistaa kustannusten jakautuminen omakustannuseriaatteella aiempaa oikeudenmukaisemmin yhteispalveluun osallistuvien viranomaisten kesken. Tämä oli myös lausuntokierroksella tärkeä huomio, joka on nyt otettu tässä huomioon.

Arvoisa puhemies! Yhteispalvelun asiointipisteet tukevat hallituksen kärkihanketta julkisten palveluiden digitalisaatiosta. Hallitus linjasikin strategiaistunnossaan syyskuun lopulla digitaalisuuteen liittyvänä linjauksena, että sähköisen postilaatikon käyttövelvollisuus tulisi ottaa käyttöön vuonna 2018. Sähköisen postilaatikon valmistelun yhteydessä on turvattava lain tasolla vaihtoehtoiset palvelumuodot niille, jotka eivät voi käyttää sähköisiä palveluita. Kukaan ei saa jäädä digitalisaatiokehityksen vuoksi vaille palveluita. Sen sijaan kaikilta meiltä, jotka pystymme käyttämään sähköisiä asiointikanavia, tullaan jatkossa edellyttämään niiden käyttöä. Haluan teille todeta sen, että mitä enemmän me aikuiset, työssä käyvät ihmiset, työikäiset ihmiset käytämme sähköisiä palveluita, sitä enemmän käyntiasiointia ja kasvokkain kohtaamista ja asiointia voidaan auttaa niille henkilöille, jotka eivät itse osaa eivätkä pysty käyttämään sähköisiä palveluita.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

14.06 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille asian esittelystä.

Tämän lakiesityksen tavoitteet ovat todella hyviä. Esityksen tavoitteenahan on edistää julkisen hallinnon viranomaisten asiakaspalvelun saatavuutta yhdenvertaisesti koko maassa sekä parantaa viranomaisten toiminnan tehokkuutta.

Esityksessä todetaan, että ehdotetuilla muutoksilla voidaan osaltaan turvata niiden henkilöiden asiointitarpeet, jotka eivät osaa tai joilla ei ole teknisiä mahdollisuuksia hoitaa asiointiaan yksinomaan sähköisten palveluiden avulla. Yhteispalvelupisteiden toiminta tai toimimattomuus ovat niitä asioita, joihin minä törmään usein keskustellessani harvaan asutulla seudulla asuvien, erityisesti ikäihmisten, kanssa. Meillä on paljon henkilöitä, kuten ministerikin totesi, jotka eivät voi hyödyntää tai pysty hyödyntämään digitalisaatiota. Eli palveluneuvot ja palveluneuvontaa todella tarvitaan, jos halutaan turvata palvelut kaikille kansalaisille.

Toisaalta tulee paljon palautetta myös siitä, ettei tämä yhteispalveluiden verkosto ole tarkoituksenmukainen, ja myös siitä, ettei yhteispalvelupisteiden palveluvalikoima ole riittävä. Siinä on itse asiassa hyvin paljon vaihtelua eri paikkakuntien välillä. Monet palvelupisteet ovat myöskin näivettyneet tai näivettymässä, osittain siitä syystä, että kustannukset ovat jääneet liikaa kuntien vastuulle eikä kunnilla ole ollut mahdollisuutta tai halua sitten panostaa tähän toimintaan.

Lakiesityksessä esitetään kustannusten jakamista, ja nyt olisi todella tärkeää saada kustannusten jako viranomaisten ja kuntien kesken oikeudenmukaisemmaksi. Kunnille pitäisi saada kannusteita ja sitä kautta myös motivaatiota tähän yhteispalvelujen järjestämiseen. Toivon todella, että nykytilanteeseen saadaan parannusta.

Arvoisa puhemies! En ole valitettavasti pystynyt lukemaan tätä lakiesitystä rivi riviltä, olen sitä lähinnä selaillut sieltä täältä, ja toivon, että tähän lakiesitykseen on tehty riittävän hyvät vaikuttavuusarvioinnit. Nostan tämän asian esille tässä yhteydessä sen takia, että hallituksen perustama arviointineuvosto julkaisi alkuvuodesta todella kriittisen raportin tämänhetkisestä lainsäädännön laadinnan tasosta ja sen laadusta. Minusta on hyvin huolestuttavaa, jos arviointineuvoston mielestä meille tulee eduskunnan käsittelyyn asioita tai lakiesityksiä, jotka eivät perustu "mihinkään" tai joissa ei ole arvioitu, onko lakiesityksestä hyötyä kenellekään.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! En siis nyt puhu juuri tästä lakiesityksestä, kun otin kantaa tähän lakiesityksen tasoon ja laatuun. Mutta toivon hallituksen ja erityisesti toki reformiministerin ottavan asian ja saadun palautteen vakavasti tulevia reformilakiesityksiä laatiessaan.

14.10 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun meidän julkinen hallinto on suurten myllerryksien keskellä — on menossa tämä iso maakuntauudistus, sote-uudistus, jolla on, niin kuin tässäkin lakiesityksessä nähdään, omat heijastevaikutuksensa myös näihin palvelupisteisiin ja siihen palveluun, mitä jatkossa valtio antaa, ja toisaalta siihen, mitä paikallishallinto antaa — niin aivan olennaisen asian otti esiin tässä edustaja Mäkisalo-Ropponen. Kun lainsäädännön arviointineuvosto otti kantaa myös tämän sote-uudistuksen vaikutusten arviointiin, niin siellä todettiin, että "toimenpiteiden vaikutuksista potilaiden ja asiakkaiden terveyteen ja hyvinvointiin ei esitetä arvioita", vaikka te nimenomaan näillä perusteilla ajatte tätä uudistusta. Kun te olette uudistusministeri, reformiministeri, kokeiluministeri, niin haluaisin kyllä kuulla teidän arvionne hallituksen

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

lainsäädännön perusteluista ja siitä, minkälaista lainsäädäntöä hallitus on harjoittanut. Mikä teidän näkemyksenne on tähän raporttiin?

14.11 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän nousi nyt varsin tärkeä yleinen periaate esiin eli lainsäädännön valmistelu ja niin lainsäädännön tasosta kuin sen sisällöstä tehty ja tehtävä vaikuttavuusarviointi ja erilaiset arviot. Me olemme aika usein tässä puolentoista vuoden aikana kiinnittäneet huomiota siihen, että kaikkia arvioita ei ole välttämättä kattavasti tehty. Mutta sitten on myös sellaisia, mistä on tehty arviot: edustaja Lindtman puhui sote-uudistuksesta, itse katson asiaa muun muassa vaikka verotuspuolelta, jossa lainsäädännön arviointineuvosto otti kantaa, että esimerkiksi jonkun niin sanotun yrittäjävähennyksen työllisyysvaikutukset ovat käytännössä katsoen hyvin kyseenalaiset, vaikutukset kasvuun kyseenalaiset. Silti eduskunnalle tuodaan lakeja perustellen kenties niitä työllisyysvaikutuksilla.

Oletteko, arvoisa ministeri, valtioneuvostossa kiinnittäneet tämänkaltaiseen asiaan huomiota? Varsinkin näinä aikoina, kun vaikkapa työllisyyskehitys tai sote-ratkaisut tai muut ovat varsin isoja myös asiasisällöltään, näitä arviointeja tietenkin pitää olla riittävästi, ja sitten kun niitä tehdään, on myös otettava tosissaan niiden sisältö.

14.13 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelypuheenvuorosta.

Tämä on todella tärkeää toimintaa siitä yksinkertaisesta syystä, että esimerkiksi Verohallinnon palveluja — mutta ei niinkään Kelan palveluja — on supistettu merkittävästi ja tätä kautta ne palvelut voitaisiin tuoda lähelle niitä ihmisiä, jotka sen toiminnon tarvitsevat ja jotka eivät ole niitä it-palvelujen kanssa asioivia.

Mutta itseäni nyt tässä askarruttaa se, miten sitten määräytyy tämä korvaus siitä, koska tähän saakka se on kaatunut siihen, että kunnilla ei ole yksinkertaisesti ollut rahaa perustaa näitä ja pitää niitä yllä. Nyt toivotaan, että syntyy sitten sellainen sopimus, että se myöskin käytännössä on mahdollista toteuttaa kustannusnäkökulmasta.

Sitten toinen kysymys: mitkä ovat ne maksut, jotka palvelusta peritään? Täällä todetaan, että niistä erikseen määrätään, mutta onko ministerillä kertoa meille, mikä se taksa on, miten se määräytyy suurin piirtein?

14.14 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä mietin vain sitä, että tämä asiahan on sinänsä hyvä, mutta onko nyt sitten hallituksella mahdollisuuksia viedä tämä sillä tavalla loppuun, että se ei näytä vain hyvältä paperilla vaan että se näyttää hyvältä myös siellä käytännössä. Kun siellä esimerkiksi vanhus tarvitsee erilaisia palveluita, hän voisi samalla kerralla saada nämä palvelut sitten siitä samasta pisteestä eikä tarvitsisi eri päivinä tulla eri viranomaisten tykö hoitamaan asioita.

Toinen asia, mikä kanssa askarruttaa, on sitten tosiaan tämä vaikuttavuusarvio. Se puutuu siitä.

Samaten haluaisin kuulla ministeriltä: Mitä mieltä te olette tästä päivystysasetuksesta ja sen vaikutuksista esimerkiksi nyt Pohjanmaan alueelle, mistä tämä päivystys ollaan viemässä pois? Mitä se tulee vaikuttamaan elinkeinoelämälle siellä, ja mitä se tulee vaikuttamaan muille palveluille ja muiden palveluiden säilymiselle alueella?

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

14.15 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tällaisia palveluiden yhdistämishankkeita tehdään, ja niin kuin tässä esityksessä todetaan, meillä monet julkisen hallinnon palvelut ovat siirtyneet sähköiseen muotoon, mutta on edelleen paljon sellaisia, mitkä eivät ole. Pidän myönteisenä sitä, että tässä kannetaan erityisesti huolta siitä joukosta ihmisiä, jotka eivät välttämättä osaa tai joilla ei ole teknisiä mahdollisuuksia hoitaa asiointiaan yksinomaan sähköisten palveluiden kautta. Mutta kysyisin ministeri Vehviläiseltä: millä tavalla valtionhallinnossa ja julkisessa hallinnossa yleensä tämä verkkoesteettömyysajatus on otettu huomioon, että ne palvelut olisivat mahdollisimman yksinkertaisia? Meille tulee koko ajan yhä uusia käyttäjiä, joilla eivät ole ne tietotekniset taidot välttämättä niin hyviä, mutta vaikkapa näkövamma taikka jokin muu rajoite, joka estää esimerkiksi netin käyttöä tai vaikeuttaa sitä, voi tehdä usein tuon asioinnin (Puhemies koputtaa) hyvin hankalaksi.

14.16 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus tulee varmasti jäämään historiaan siltä osin, että tämän hallituskauden aikana toteutetaan todellinen digiloikka Suomessa. Tämä olisi pitänyt tehdä jo varmaan yli kymmenen vuotta aiemmin. Eli kysymyshän kuuluu: yritämmekö pitäytyä entisessä vai edistämmekö me uutta, ja kuinka se uusi saadaan palvelemaan ihmisiä kaikkein parhaiten?

Täällä on ollut monta hyvää puheenvuoroa, joissa on mainittu erilaisia asioita, jotka on syytä ottaa huomioon, muun muassa esteettömyys tiedonvälityksessä. Mutta kaiken kaikkiaan, jos ajatellaan vaikkapa joka kansalaisen sähköistä postilaatikkoo, niin silläkin on omat vaikutuksensa esimerkiksi postinjakeluun, Postin toimintaan, kirjejakeluun, kaikkeen tähän. Eli meidän pitää ymmärtää, että on olemassa erilaisia ratkaisuja, jotka aiheuttavat myös muita ratkaisuja. Sen vuoksi koko tämä digikehityksiasia on iso yhteiskunnallinen kysymys, ja sitä pitää pystyä arvioimaan myös kansalaisten näkökulmasta, ja olen kyllä ymmärtänyt, että ministeri Vehviläinen (Puhemies koputtaa) tekee juuri näin.

14.17 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä ainakin tavoitteiden tasolla pyritään varmistamaan yhdenvertaiset palvelut kaikille kansalaisille, ja tämä on kansalaisten kannalta hyvin oikeudenmukaista. Myös vaikuttavuusarviointien hyvä toteuttaminen on oikeusturvan kannalta välttämätön asia. Täällä on nyt näissä keskusteluissa jo tullut esille monta asiaa vaikuttavuuteen liittyen, erityisesti minäkin haluan tätä esteettömyyttä korostaa. Mutta kysyisin nyt kuitenkin tähän lakiesitykseen liittyen ministeriltä: miten vaikuttavuutta on arvioitu juuri tämän lakiesityksen kohdalla?

14.18 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella erinomaista, että ministeri Vehviläinen on tarmokkaasti tätä asiaa ollut viemässä eteenpäin. Yhteispalvelupisteet ovat ainoa tae sille, että ympäri Suomen saadaan tasa-arvoisesti palvelut ihmisten saataville, myös niitten netittömien ihmisten saataville. Minä kysyisin kuitenkin ministeriltä lähinnä tämän hankkeen linkittämisestä laajakaistahankkeeseen. Digiloikkaa ei voi tapahtua ilman tarpeeksi kattavaa laajakaistaa. Tämä ei tietysti kuulu suorastaan teidän hallinnonalaanne mutta on ehdoton edellytys sille, että yhteispalveluiden ajatus pystyy toteutumaan käytännössä.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

14.18 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kysymys tärkeästä hankkeesta, jota jo viime hallituskaudella laitettiin liikkeelle, niin kuin ministeri hyvin tietää, osana myös isompaa uudistusta. Silloin haasteena tuli siis se, ovatko ne toimijat, jotka tähän yhteispalvelupisteeseen tulevat, kaikki aidosti sitoutuneita myös taloudellisesti. Tämä asia kiinnostaa tietysti kovasti, silloin puhuttiin Verohallinnosta ja niin poispäin.

Toinen tietysti liittyy siihen, että on isoja reformeja nyt menossa TE-toimistoverkoston suhteen, TYP-järjestelmän suhteen, ja kuntien rooli pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa tulee korostumaan.

Miten yhteispalvelupisteitten rooli suhteessa tähän isoon murrokseen ja siellä tapahtuviin uudistuksiin on mietitty niin, että siitä tulee järkevä kokonaisuus tulevaisuudessa?

14.19 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä juuri muistelin vanhoja aikoja. Vuosina 2006—2007 olin Nurmijärvellä maistraatissa maistraatin edustajana yhteispalvelupisteessä Hyvinkäältä, ja se ei oikein toiminut. Siihen aikaan sähköiset järjestelmät eivät toimineet, se oli hyvin vaikeaa, ja asiakkaat eivät oikeastaan saaneet siellä juuri mitään palvelua, kun sähköiset palvelut ja yhteydet eivät toimineet keskenään. Eli siellä oli Verohallintoa ja maistraattia ja poliisia.

Olisin kysynyt, onko näissä ilmennyt joitain ongelmia. Onko nyt näistä 188 palvelupisteestä tullut teille viestiä, onko niissä joitakin ongelmia? Ja sitten kun täällä lain 6 §:ssä on näitten hakemusten vastaanottaminen ja ohjaus, niin ovatko palveluneuvojat olleet sillä lailla tehtäviensä tasolla, että pystyvät antamaan syvällistä substanssineuvontaa, koska sen asian eteenpäinvieminen mutkistuu, jos hakemukset on jo alun perin laadittu väärin, vai onko edellytetty aina, että asiantuntija tulee sitten paikalle joko itse tai verkon välityksellä?

14.21 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tiedämme, kunnissa on jo lähes 200 yhteispalvelupistettä ja niistä on saatu hyviä kokemuksia, ja on tietysti tärkeää, että näitä yhteispalvelupisteitä kehitetään niin, että voidaan palvelut tasavertaisesti kuntalaisille ja asiakkaille antaa. Esteettömyys on erityisen tärkeä asia ja myöskin se, että ihmiset, joilla ei ole mahdollisuutta sähköiseen asiointiin, voivat sitten tavata konkreettisesti ihmisiä. Mutta olennaista on tietysti se, että yhteispalvelupisteiden hoitajat osaavat sen koko repertoarin palveluvalikoiman, mitä siellä palvelupisteessä tarjotaan. Kysyisin ministeriltä: millaista koulutusta näille yhteispalvelupisteiden hoitajille annetaan ylipäättään, että he kykenevät sen tehtävän mahdollisimman hyvin hoitamaan, niin että ihmiset saavat palveluja?

Puhemies Maria Lohela: Nyt on kaikki pyydetty vastauspuheenvuorot käytetty. — Ministeri, oli sen verran paljon kysymyksiä, että saatte 5 minuuttia.

14.22 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Todella paljon kysymyksiä. Ensinnäkin totean näistä vaikutusarviointiasioista — menemättä nyt ainaakaan sen soten osalta vaikutusarviointeihin — että tottahan se on ihan selvä asia, että meidän pitää nyt tässä jatkovalmistelussa ottaa tarkasti huomioon, mitä tämä lainsäädännön arviointineuvosto on antanut terveisiä. Näinhän se menee. Meillä on huonoa kokemusta sieltä viime vaalikauden lopusta, että kaikkea ei aina pystytä etukäteen arvioimaan, ja sen takia meillä myös sote on uudelleen tässä vaiheessa nyt sitten tekeillä, ja toivottavasti saadaan sitä vietyä eteenpäin. Täällä hallituksen esityksen perusteluissa on tämän lainsäädän-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

nön osalta näitä vaikutusten arviointeja, kun tässä kysyi edustaja Merja Mäkisalo-Roppo-
nen tästä asiasta.

Sitten tässä tuli esille edustaja Ihalaisen puheenvuorossa — muun muassa teidän pu-
heenvuorossanne — tämä, miten tämä suhteutuu näihin muihin reformeihin. Se on erittäin
tärkeää. Minä haluan sanoa sen yleisesti, että nämä kaikki reformit, sekä maakuntauudis-
tus ja sote siinä että tulevaisuuden kunta ja myös tämmöiset erilliset hallituksen esitykset,
liittyvät olennaisesti toisiinsa. Näihin liittyy myös tämä kärkihanke: digitalisoidaan julki-
set palvelut. Ellei se toimi ja mene myös poikkihallinnollisesti, niin me emme pärjää tässä
näitten reformien kanssa.

Eli reformit eivät auta, jos ne ovat pelkästään rakenteellisia reformeja. Niihin tarvitaan
aina se toimintatapojen uudistaminen, ja minä luulen, että se on itse asiassa vaikeampaa
tehdä kuin pelkät organisaatiouudistukset, että me pystymme aidosti antamaan sen, mitä
me lupaamme: palvelulupauksen siitä, miten asiakas saa vaikka niitä digitaalisia palvelui-
ta. Sitten tämän lain osalta on erityisen tärkeää, miten me pystymme auttamaan niitä, jot-
ka eivät ole kykeneviä käyttämään niitä sähköisiä palveluita. Eli kyllä nämä kaikki kytkey-
tyvät erityisen tarkasti toisiinsa.

Siitä, miten sitten käytännössä tapahtuu, kyllä sanon niin, kun täällä on paljon kunta-
päättäjiä, että kyllä myös kuntien, jotka ovat yli puolessa näistä vastuuisäntiä tai -emäntiä,
pitää pitää huolta siitä, että ne osallistuvat tämän lain eteenpäinviemiseen ja täytäntöön
laittamiseen, koska tässä ei ole sitä velvoittavuutta, vaan tämä on sopimus pohjaisesti teh-
tävä. Sen takia teillekin sanon, että katsokaa myös, että omilla alueillanne näin tullaan me-
nettelemään.

Tähän liittyy sitten myös tämä koulutus- ja osaamisasia, mihin edustaja Merikin kiinnit-
ti huomiota, että näiden palveluneuvojien pitää saada kyllä kaikilta näiltä toimeksiantajil-
taan, mitä on, koulutusta ja myös sitten sen isännän pitää olla huolehtimassa siitä, että näin
varmasti tapahtuu.

Edustaja Anttila kysyi tästä rahoituksesta. Tässä on nyt parannus nykytilaan, että tässä
tulee tapahtumaan tämä rahoitus omakustannusperiaatteella. Kun tähän asti kunnat ovat
sen takia vähän huonosti ottaneet näitä yhteispalvelupisteitä, että ne korvaukset näiltä val-
tion toimijoilta ovat olleet riittämättömiä, niin nyt tämä tarkoittaa sitä, että omakustantei-
sesti jokainen hoitaa sitä tonttiaan, jonka palveluita siellä tarjotaan. Mutta totta kai se käy-
tännössä tarkoittaa, että pitää päästä siihen hyvään sopimusmenettelyyn ja käydä yhteisesti
neuvottelut sitten keskenään.

No, sitten tämä esteettömyysasia nousi ainakin kahdessa puheenvuorossa esille. Meillä-
hän on hallitus jo linjannut suoraan sen, että on käyttäjälähtöisyys myös näissä digitaalisis-
sa palveluissa. Minusta käyttäjälähtöisyyden pitää sisällään myös esteettömyys, että
se on ihan selvä asia, että haetaan niitä erilaisia malleja, joissa pystyvät myös sitten eri ta-
valla aistirajoittuneet hoitamaan omia asioitaan.

Edustaja Rossi nosti esille omassa puheenvuorossaan myös sen, miten tässä mennään
eteenpäin ja mitä vaikutuksia sillä sitten on mahdollisesti muihin valtion toimijoihin, ja
ymmärrän, että tässä Posti on erityisen lähellä sydäntänne. Totean kyllä sen, että kyllä tämä
vaatii meiltä aika isoa ajattelua. Otan esimerkiksi sen, että Kela ja Vero yhdessä laittavat 24
miljoonan euron edestä paperipostia vuositasona. Se on aika paljon rahaa. Minä luulen,
että meille, jotka olemme täysivoimaisia ihmisiä, kyllä riittäisi, että nämä asiat tulisivat sit-
ten sähköisenä, mitkä koskettavat.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

Laajakaistan osalta: se on todellakin niin, että se ei kuulu tähän, mutta on ihan selvä asia, että jos niitä laajakaistayhteyksiä ei ole, niin silloin pitää olla mahdollisuus muulla tavalla hoitaa ja myös asiointipalvelu pitää aina pystyä turvaamaan tässä kohtaa.

14.27 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Nyt kyllä oppositio on löytänyt varsin kummallisen kohdan väärin sammuttamisen syytösten aloittamiseensa. Elikkä tämä esityshän on niitä yksiä hallituksen esityksiä, jotka vievät asioita hyvään suuntaan. Sitä pitää aina kannattaa, jos viranomaistoiminnan asiakaspalvelun saatavuutta pyritään parantamaan tai parantamaan toiminnan tehokkuutta. Täytyy ihmetellä, miksei tällaista esitystä yhteispalvelujen tehostamisesta ole tullut jo aikaisemmin. Yksityiset palveluntuottajat ovat kyllä pystyneet keskittämään palveluita saman katon alle. Pienissä kunnissa on monia palveluita saman katon alla. Miksi valtio olisi siinä huonompi tai tehottomampi?

Esitys olisi voinut tulla jo aikaisemmin, mutta hyvä, kun se tulee nyt. Rakennemuutosnäissä asioissa on ollut hyvin suuri. Aikaisemmin, menneinä vuosikymmeninä, henkilökohtainen neuvonta oli keskeisessä roolissa. Voin kertoa esimerkin omasta kotikunnastani, nykyisin Lappeenrannan osana olevasta Joutsenosta, joka oli aikanaan 10 000 asukkaan kunta. Siihen aikaan siellä oli oma nimismies, posti, poliisilaitos, Kela, työvoimatoimisto, kymmeniä ihmisiä töissä asiakaspalvelussa. Tämä rakennemuutos on valtava ja dramaattinen ja on tapahtunut samanlaisena kautta maan, ja siihen täytyy reagoida. Kaikki ihmiset eivät pysty olemaan mukana digitalisaatiossa, niin kuin on todettu. Vanhemmille ihmisille tarvitaan henkilökohtaista palvelua, ja monissa asioissa myös nuoremmat ihmiset saattavat sellaista tarvita, monimutkaiset yritysverotusasiat yhtenä esimerkkinä.

Ministeri otti hyvin esille sen, että kunnallisella tasolla olisi hyvä keskittää palveluita, ja voin todeta, että ainakin meillä Lappeenrannassa on tehty näin, että palvelut saadaan yhdeltä luukulta. Asiakaspalvelu on keskitetty. Tällaiset ratkaisut ovat varmasti tarpeen muuallakin.

14.28 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä varmaan ei kuunnellut kunnolla, mitä minä tai oppositio täällä äsken esitti. Me emme suinkaan kritisoinet tätä lakiesitystä, vaan meillä oli oikeasti huoli yleensä lakiesitysten arvioinnin tasosta, ja minun mielestäni ministeri ymmärsi tämän palautteen aivan oikein ja otti vastaan palautteen aivan juuri sillä tavalla kuin me halusimme tässä kertoakin tämän palautteen.

Mutta minulle tuli tässä nyt ministerin vastauksia kuunnellessa tällainen kysymys mieleen, eli kun lähdemme miettimään, miten voisi asioita kehittää vielä eteenpäin, niin mielessäni ajattelin, että voisiko tämä palvelupiste olla myöskin pyörillä. Voisiko ajatella näin, että jatkossa olisikin palvelubussi, joka kiertäisi ympäri kyliä harvaan asutulla seudulla, jolloin se varmasti olisi lähipalvelua? Onko tämän lakiesityksen yhteydessä mietitty tällaista vaihtoehtoa?

14.29 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin todella haluan kysyä, missä ne korvat ovat silloin, kun ministeri täällä puhuu ja kun oppositio puhuu. Kaikki ovat sanoneet ymmärtääkseni, että lakiesitys on erittäin hyvä, mutta kannamme huolta siitä, että se ei jää hyväksi pelkästään paperilla vaan että se toimii myös käytännössä hyvin. Täällä tulee aivan loistavia esityksiä, niin kuin edustaja Mäkisalo-Ropponen juuri äsken sanoi, että olisi aivan loistavaa, jos tällainen palvelu toimisi pyörillä ja pyö-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

rät kulkisivat eri puolilla. Silloin siinä bussissa varmasti myöskin eri alojen asiantuntijoita tai virkamiehiä saattaisi olla mukana, jotta sitten pystyttäisiin hoitamaan kaikki asiat samalla kertaa ja myöskin antamaan sellaista palvelua, mitä siellä asutusalueilla ja periferiassa tarvitaan. Esimerkiksi nuoret työttömät saisivat oikeanlaista ohjausta, vanhukset saisivat oikeanlaista palvelua, sitä palvelua, mitä he tarvitsevat.

Minusta tämä on semmoinen lakiesitys, josta täytyy antaa tunnustus. Nyt hallitus on ollut ihan oikealla tiellä, ja me todella toivomme, että tämä lakiesitys menee oikeanlaisena maaliin.

14.30 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että tämä kyseinen hallituksen esitys on tullut eduskuntaan käsittelyyn ja saamme näitä palvelupisteitä pidettyä kunnossa ja niitä kehitettyä ja semmoisillekin ihmisille palveluita, jotka muutoin saattaisivat jäädä paitsioon pitkien välimatkojen tai jonkun muun takia. Mutta en millään voi sitä hyväksyä enkä ymmärtää, että nyt lähdetään siihen keskusteluun, että sote-uudistuksen terveystalvelut tarjottaisiin maaseutukunnissa joissakin busseissa taikka peräti takseissa, että mentäisiin tämmöiseen kevyeen palveluun. Se ei vain kerta kaikkiaan käy. Kun sote-homma lähti aikanaan liikkeelle, niin tavoitehan oli, että palvelut tarjotaan kaikkialla Suomessa kustannustehokkaasti lähipalveluina. Ei se voi olla niin, että meillä ruvetaan menemään semmoiseen menettelyyn, että maaseudun ihmiset joutuvat juoksemaan busseissa.

Kyllä kannatan lämpimästi tätä ministerin esittelemää hallituksen esitystä. Tämä on hyvä asia, mutta nyt ei saa sotkea asioita, että sote-palvelut menevät busseihin. Se ei oikein kerta kaikkiaan käy. Kyllä kunnissa pitää olla palvelut niin kuin ennenkin.

14.31 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt ei tainnut edustaja Hoskonenkaan kuunnella, (Hannu Hoskonen: Minä kuuntelin!) mitä täällä opposition puolella puhuttiin, kun minä en puhunut ollenkaan sosiaali- ja terveystalveluista. Minä puhuin tästä palvelupisteestä, jossa voidaan tarjota näitä palveluja ministerin esittämässä muodossa, muuallakin kuin esimerkiksi kunnantalolla tai jossakin rakennuksessa: nämä palvelut siirrettäisiin sinne bussiin, ja se bussi kiertäisi ympäri kyliä.

Minä ymmärrän ministerin viestin, että hän tajuaa kyllä, mitä minä tarkoitan, mutta nyt tuolla hallituksen puolella on jostain syystä korvat kiinni, kun eivät pysty ottamaan vastaan ihan tätä keskustelua, jota täällä käydään hyvin asiallisessa hengessä.

14.32 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulla oli korvat auki ja tosiaan ymmärsin Mäkisalo-Ropposen ajatuksen juuri näistä palvelubusseista. Ministerihän esittelypuheenvuorossaan totesi palveluautot ja hän toi kotikäynnit esille, ja nämä kotikäynnit ovat muuten aika suuri, merkittävä uutuus, koska tämmöistä ei ole ennen ollut, että kotiin mennään. Ja oikeastaan siitä kysyisinkin — nämähän tietysti tulevat sopimusten kautta, ja työnantajilla itsellään on, esimerkiksi verottajalla, maistraatilla, kunnilla, velvollisuus huolehtia siitä työturvallisuudesta, meidän emme tällä lailla siitä päästä — onko ollut keskustelua, että esimerkiksi kotikäynneille menisi aina sitten kaksi henkilöä. Se on tietysti työturvallisuuskysymys. Mutta tämä on erittäin hieno uudistus, ei ole koskaan ollut tällaista, että kotiin annettaisiin palveluita.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

14.33 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pakko kyllä sanoa, että kun kiitokset eivät kelpaa, niin hallituspuolueitten kansanedustajat koettavat ainakin kuulla sitten väärin, että pääsevät moittimaan oppositiota, joka kehuu hallitusta ja ministeriä esittelystä.

Toivotaan, että kun puhutaan busseista, niin puhutaan niin kuin ministeri käytti sananvalintaa "auto", sillä koska bussinkuljettajan vaativuudet ovat korkeammat ajokortin suhteen, niin tällä tavoin pysytään kustannustehokkaammalla tasolla.

Mutta vaikkakin edustaja Hoskonen torjui kovasti, että tämä ulotetaan sote-palveluihin, niin en ollenkaan nyt, vaikka se ei tähän juuri liitykään, haluaisi tyrmätä sitä ajatusta, etteikö palveluja voitaisi sillä sektorilla myös paremmin ja tehokkaammin toimittaa kotiin, niin että niille ihmisille, joilla ei oma liikuntakyvykyys ole enää paras mahdollinen, ehkä kiertävällä palveluautolla pystytään tehokkaammin tarjoamaan palveluja kuin taksia käyttäen.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan tuota listaa.

14.34 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa puhemies! Lausuntokierroksella olleessa lakisääteeseen malliin perustuvassa hallituksen esitysluonnoksessa tavoiteltiin uutta yhteisen asiakaspalvelun järjestämismallia, joka johtaisi merkittävään palveluvalikoiman laajentumiseen ja yhdenmukaistumiseen yhteisissä asiakaspalveluissa. Tavoitteena oli, että asiakas saisi laajasti julkisen hallinnon palveluja yhteisestä asiakaspalvelupisteestä. Tavoitteena oli myös, että uusi järjestämismalli lisäisi yhteisen asiakaspalvelun määrää sekä yhteisen asiakaspalvelun merkittävyyttä ja tehokkuutta palvelukanavana luoden pitkällä tähtäimellä yhteisestä asiakaspalvelusta ainoan keskeisen asiakasrajapinnan julkisen hallinnon palveluihin.

Esityksen valmistelussa on arvioitu varsin kattavasti yhteispalvelun toteuttamisen tapana sekä nykyisenlaista sopimukseen perustuvaa yhteispalvelumallia että sitten lakisääteeseen osallistumiseen perustuvaa asiakaspalvelumallia. Muutama vuosi sitten silloinen hallitus esitti lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa laiksi julkisen hallinnon yhteisestä asiakaspalvelusta säädettäväksi lakisääteisyyteen perustuvaa asiakaspalvelujärjestelmää, jossa velvoite ylläpitää tätä asiointipistettä olisi säädetty erikseen nimettäville kunnille.

Tästä hallituksen esitysluonnoksesta on saatu monenlaista palautetta liittyen lakisääteeseen malliin ja järjestämisvelvoitteen säätämiseen, ja siihen kuntakohtaisesti suhtauduttiin hieman kaksijakoisesti. Ehdotusta, jonka mukaan yhteiseen asiakaspalveluun aina osallistuvat viranomaiset sekä yhteisessä asiakaspalvelussa aina tarjottavat viranomaisten palvelut määritellään laissa, puolsi melkein 150 lausunnonantajaa, ja myös varauksellisesti sitä puolsi aika iso määrä, 60 lausunnonantajaa. Mutta sitten myös vastustajia oli: 63 lausunnonantajaa oli vastaan, ja näistä kuntia 29, aluehallintovirastoja oli 12 ja paikallishallinnonkin virastoja 16. Näissä lausunnoissa katsottiin lakisääteisyyteen perustuvan mallin turvaavan palvelujen saatavuuden yhdenvertaisesti, mihin sopimukseen perustuva järjestelmä ei ehkä sitten samalla lailla olisi pystynyt, mutta lakisääteisyyden todettiin varmistavan valtion viranomaisten sitoutumisen joka tapauksessa yhteiseen asiakaspalveluun. Tätä lakisääteisyyttä vastustaneiden yksi yleinen perustelu oli se, että se loisi pysyvän palvelurakenteen, jonka muuttaminen ja aikaan suhteuttaminen ja joustavuus ei sitten ehkä olisi niin hyvä, kun sähköinen asiointi koko ajan kasvaa. Lisäksi katsottiin, ettei alueita, joilla jo on valtion viranomaisten omat asiakaspalvelupisteet, tulisi velvoittaa lailla perustamaan

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

yhteisiä asiointipisteitä. Ja toki aina se huoli siitä, miten käy kuntien ja valtion kustannuksille, on läsnä.

Ehdotus säättämisestä kunnille sai enemmistön tuen, mutta kunnissakin näkemykset jakaantuivat. Toki jos se velvoittavuus on siellä kunnilla, niin silloin kuntahan on tällainen tuttu ja helposti lähestyttävä ja kansalaisia lähellä oleva vallan edustaja, mutta samanaikaisesti käsikkäin kulkee se, mitä tehdään kuntien tehtävien kanssa ja niiden vähentämisen kanssa. Kuntaliittokin katsoo, että kunnille täytyisi luoda mallista jonkinlainen mahdollisuus sen palvelun käynnistämiseen ja lopettamiseen ja tietenkin kustannusten korvaamiseen.

Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä kysymys, miten me turvaamme maassa kaikille ihmisille mahdollisuuden asiakaspalveluihin, ja vuosina 12—15 ollut pilotointihanke on tuonut erittäin hyviä tuloksia, ja se onkin tässä valmistelun pohjana ollut. Digitalisaatio, modernisointi on väistämätöntä ja tulee tuomaan meille hyviä palveluja. Tässä yleiskeskustelussa tulivat esille nämä palveluautot ja kotipalvelut, ja ne kyllä sisältyvät tähän lakiesitykseen. Nekin vaativat toki resursseja, ja täytyy olla varma siitä, että sitten kun mennään tällaisiin digitaalisiin palveluihin, jotka luovat varmasti monille alueille uusia palveluita, niihin on riittävät resurssit, mutta sitten myös sinä aikana, jolloin tiedetään, että kaikki ihmiset eivät pysty käyttämään digitaalisia palveluita, huolehditaan siitä, että heillä on myös mahdollisuus fyysisesti saada se palvelu lähelle. Siksi tällainen kattava fyysinen palveluverkosto onkin pidettävä yllä aina joka tapauksessa, vaikka koko ajan tulee myös enemmän digitaalisia ja sähköisiä palveluavauksia.

14.40 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Digitalisaation ja kansalaisten oikeusturvan toteutumisen edellytyksenä voidaan pitää kattavaa yhteispalvelupisteverkosta. Sähköinen asiointi erilaisissa valtionhallinnon palveluissa lisääntyy koko ajan, ja valtion aluehallinnon rakenne muuttaa jatkuvasti muotoaan. Toimipisteiden määrät ja asiakaskäynnit vähenevät, sekä aukioloajat lyhenevät. Tähän muutokseen on vastattava.

Valtionhallinnon palveluiden verkkoon siirtymisen myötä kansalaisilta edellytetään itsenäistä toimintaa ja kykyä hoitaa asiansa sähköisesti. Yhteispalvelupisteet, joissa tarjotaan laajaa asiantuntija-apua kansalaisille, ovat tällä hetkellä kuntien ja palveluntarjoajien vastuulla, mutta tulevaisuudessa myös maakunnissa joudutaan pohtimaan, millainen yhteispalveluverkosto maakuntaan rakennetaan. Tämä on syytä pitää mielessä myös maakuntalainsäädäntöä valmisteltaessa.

Yhteispalvelupisteiden verkosto ei tällä hetkellä ole täysin kattava, ja kansalaiset eivät siten ole yhdenvertaisessa asemassa. Kaikkien kansalaisten tietotekniset taidot eivät myöskään ole samalla tasolla, ja moni tarvitsee vähintäänkin teknistä tukea asioidensa hoitamiseen. Yhteispalvelupisteet tulee rakentaa toimiviksi kokonaisuuksiksi, jotka tukevat kansalaisten mahdollisuutta hoitaa omia asioitaan itsenäisesti. Kukaan ei saa jäädä digitalisaation kehityksen vuoksi vaille palveluita.

Myös kuntien palveluita voidaan keskittää yhteispalvelupisteisiin, ja on tärkeää pohtia, miten palveluvalikoima palvelee kansalaisia alueilla parhaiten. Hyvä pohjatyö yhteispalvelupisteverkostossa on sijoitus tulevaisuuteen. Asiantunteva palveluneuvoja voi säästää käynniltä virastossa ja olla ohjaamassa sähköisten palveluiden käyttöä, jolloin avun tarve vähenee tulevaisuudessa.

Digitalisaatio vaatii kansalaisilta omatoimisuutta, ja tätä voidaan tukea palveluiden oikealla mitoittamisella ja kevyemmillä tukipalveluilla. Virastoilla itsellään on merkittävä

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

tieto siitä, mitä palveluita kysytään ja millaista asiantuntijuutta tarvitaan. Yhteispalvelupisteet tukevat kansalaisten itsenäisyyttä ja omatoimisuutta. Siksi onkin syytä kiittää hallitusta lämpimästi tästä esityksestä.

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisten omia voimavaroja tulee muutosvaiheessa tukea, ja siellä, missä virastojen toimipisteverkko on kattava, on kenties vähemmän tarvetta yhteispalvelulle. Sähköisen asioinnin lisääntyminen saattaa tulevaisuudessa vähentää virastojen toimipisteitä entisestään, koska asiakaskäynnit eivät ole enää tarpeellisia. Toisaalta taas tuen tarve lisääntyy joillakin paikoilla. Kokonaisuus ja valtionhallinnon viranomaisien tarjoamat palvelut tulee mitoittaa aina tarpeen mukaan. Kunta- ja kaupunkikeskukset ovat suuressa roolissa digitalisaation edistämässä, ja tätä kehitystä on myös valtion tuettava. Digitalisaatio on tulevaisuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä aivan loppuun haluan esittää erityiskiitokset ysiluokkalaiselle tet-harjoittelijalleni Seenalle, joka avusti tämän puheenvuoron valmistelussa. (Eduskunnasta: Se oli, Mikko, paras puheesi!)

14.44 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensin: Taas hämmennyin, kun täältä tuli kysymys, että miksi vasta nyt luodaan tämmöistä lainsäädäntöä, ja minun oli pakko käydä etsimässä tämä lakiesitys uudelleen käsiini, koska kyllä täällä on kirjoitettu, että vuonna 2007 on tehty laki yhteispalveluiden järjestämisestä ja vuonna 2012 on tehty ensimmäiset erilliset kokeilut vielä yhteispalveluiden parantamisesta. Jotenka toivon, että tässä salissa kunnioitetaan niitä faktoja, kun käytetään puheenvuoroja.

Palveluiden parantaminen on siis kaikkien meidän yhteinen tahtotila, missä näillä jo 188 paikassa kokeilluilla yhteispalvelupisteillä on päästy hyvin eteenpäin. Elikkä jo 188 paikkaa on kokeillut tätä — siis laki on ollut voimassa, jos jollekin oli vielä epäselvää. Se, että se palvelee erityisesti haja-asutusalueiden ihmisiä, on ymmärrettävää, koska monessa tapauksessa valtion yksiköt, niin Kela kuin poliisi ynnä muut, ovat varsin kaukana, mutta toivon ja uskon, että tässä laissa ei poissuljeta myöskään sitä, että suurissa kaupungeissa on yhteispalvelupisteille tarvetta, koska monesti kaupunkien laajuuden vuoksi palveluiden saatavuus on vähintäänkin yhtä haasteellista kuin haja-asutusalueilla. Sen takia esimerkiksi näillä alueilla, Vantaa, Espoo, Jyväskylä, joilla yhteispalvelupisteet on koettu hyviksi, ne toivottavasti saavat tulevaisuudessakin sen arvonsa ja saavat jatkaa. Sitä vastoin meillä on alueita, joilla vielä tämmöistä yhteispalvelupistettä ei ole, jotenka toivon, että tätä verkkoa voidaan tarkistaa tulevaisuudessa, niin että kansalaiset yhä varmemmin ja tasaisemmin Suomessa pääsevät tämän palvelun piiriin.

Sitten kysymys tästä rahoituksesta: Kaupunki nimeltä Kotka on ollut mukana näissä yhteispalvelupisteissä heti silloin alkumetreiltä asti, mutta haasteeksi tuli näiden vuosien aikana se, että valtio vetäytyi pois ja valtion puolelta ei sitten kuitenkaan sinne tullut sitä puolta henkilöstömäärää, niin kuin alun perin oli kai sopimuksessa sovittu, jolloinka se kustannus kaatui enemmän ja enemmän kunnan niskoille. Epäilen, että tämä ei ollut ainut esimerkki vaan että näistä 188 paikasta jossain muussakin on käynyt samalla tavoin, ja siksi toivonkin, kun tässä on tätä parannusta tähän rahoitusjärjestelmään esitetty, että se tulee tasoittamaan niin, että kuntien ja valtion osuus siitä yhteispalvelupisteen ylläpitämisestä pysyy sillä käytettävällä volyyymilla, ja samoin, että ne, jotka siihen mukaan lähtevät, eivät sitten vaihda hetken päästä mielipidettään ja lipsu sieltä pois, minkä jälkeen toiset joutuvat rahoittamaan enemmän.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

Tässä maakuntauudistukseen viitattiin siinä, kun meillä ei vielä tiedetä, missä esimerkiksi osa palveluista on tulevaisuudessa, ovatko ne kuntien vai maakuntien puolella, ja varmaan siihen tulee muutoksia sitten myöskin näitten yhteispalvelupisteiden osalta. Mutta tuskin kovin merkittävästi välttämättä, jos ne joka tapauksessa ovat niitä palveluita, joita siellä järjestetään.

Lausuntojen antamisessa tuli esille myöskin, että miksipä ei kolmas sektori voisi olla mukana näitten yhteispalvelupisteiden samassa tiimissä tai kimpassa, ja ehkä sitä voi joskus tulevaisuudessa miettiä, jos on sellaisia palveluiden tuottajia kolmannelta sektorilta, jotka ovat kiinteästi yhteydessä näiden muiden, niin kuntien kuin valtion palveluiden kanssa.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen viittasi tähän arviointineuvoston kritiikkiin siitä, mitenkä lainvalmistelussa on tässä joissakin kohdin menty eteenpäin. Tarkistin myös sen, että tämän lain valmistelussa on pyydetty lausunto 75:ltä eri taholta, mutta kun ei viime vaan sitä edellisellä viikolla kävimme keskustelua täällä varsin merkittävästä lainsäädännöstä, siihen oli pyydetty lausuntoja neljältä, ja ne olivat toisia ministeriöitä plus Kela. Neljältä taholta, ei keneltäkään muulta. Ja kun meillä on ollut yleinen valmisteluohje valtionhallinnon puolella, että lausuntojen määräjän tulisi olla 6:sta 8:aan viikkoon, tässä se on ollut, mutta tässä samaisessa esimerkissä lausuntoaikaa oli viikko. Eli meillä on hyvin epätaisaista lakien valmistelua tällä hetkellä. Se ei ole pelkästään tämän vuoden ongelma. Tämä on kertautunut tässä, mutta ei näytä ainakaan tilanne parantuneen näiden esimerkkien valossa ja kun katsoo tätä arviointineuvoston raporttia, varsin tylyä sellaista. Sen takia toivon, että niitä voimavaroja tähän lainvalmistelun puoleen pystytään tässä kohdentamaan, ja sen takia haluan tämän sanoa, että reformiministeri vastaa tästä puolesta. — Kiitos.

14.50 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Digitalisaatio on hyvä asia ja varsinkin sen jälkeen, kun kaikki todellakin osaavat käyttää näitä vehkeitä ja kun laajakaistat on hoidettu jokaiseen kolkkaan tässä maassa. Digitalisaatio ei kuitenkaan koskaan tule poistamaan ihmisen tarvetta. Siihen ei voida tuudittautua, että digitaalisesti voitaisiin hoitaa ihmisiä, ihmisten sairauksia tai hoitaa kaikki ihmisten asiat. Kyllä siihen tarvitaan sitä toista ihmistä, lämmintä kättä, ja tarvitaan ihmisen olemassaoloa.

Nyt esittelyssä oleva lakialoite on todellakin hyvä, mutta ei tietenkään ainoa laatuaan, kuten justiin edustaja Paatero muistutti ansiokkaasti siitä, että meillä on toki ollut vastaava laki jo aikaisemminkin käytössä. Mutta yhteispalvelupisteet ovat sellaisia, mitä meillä tarvitaan, ja edustaja Mäkisalo-Ropponen esiin nostama asiahan, yhteispalvelupistebussi, on aivan loistava idea, koska silloin me takaamme sen, että jokainen mummo ja jokainen pappa siellä ihan pussinperällä saa sen palvelun ja palvelu tulee sinne lähelle.

Tämä yhteispalveluasia on semmoinen, jota kannattaa ehkä tarkistella myöskin siltä kannalta, mitä muuta me voisimme tehdä yhteispalvelulla ja helpottaa ihmisten elämää. Myöskin tässä tilanteessa, jos me ajattelemme rahavaroja, silloin kun me teemme yhteistyötä, se aina pitkässä juoksussa säästää.

Täällä aika voimallisesti sanottiin, että sote-puolella ei voi ja terveysautoja ei voi kulkea pitkin maakuntaa. Minä voin kertoa, että niitä kulkee jo nyt ja niihin ollaan aika tyytyväisiä. Tämän kauden alussa olin valiokuntamatkalla Tanskassa, kävimme tutustumassa siellä tällaiseen vastaavaan sote-uudistukseen, mitä me olemme tekemässä, ja he olivat sen jo tehneet. Tanskassa on enää muutama, muistaakseni, oliko niitä nyt viisi isoa sairaalaa. Ne ovat niin valtavia, että siellä semmoiset pikkuauton kokoiset autot, nelirenkaiset, kulkevat

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

pitkin käytäviä, mutta sinne on keskitetty se osaaminen ja taito, ja ihmiset tulevat sinne silloin, kun tarvitaan. Mutta vaikka Tanska on pieni maa, niin heillä on lukuisia terveysbusseja, ja näissä terveysbusseissa on mukana laborantti, lääkäri ja sairaanhoitaja. Ne kiertävät siellä, ja siellä voidaan ottaa muun muassa sydänfilmi, siellä on yleislääkärin vastaanotto, ja tämmöiset peruslääkärikäynnit, mitä terveyskeskuksissa voi tehdä silloin, kun on flunssaa, voi tehdä tässä. Sehän on aivan loistava asia, koska silloin ei aina tarvita sitä isoa sairaalaa, joskus riittää vähän pienempikin, joskus se penisilliinikuuri on ihan hyvä asia, mutta siihen meillä tarvitaan lääkäri, kuten tiedetään.

Tämä, että kotipalvelua nostetaan esille, on hyvä. Sehän ei ole siinä mielessä tälläkään hetkellä uutta, että muun muassa Posti on aloittanut sen jo tällä kuuluisalla ruohonleikkuullaan, joka kuulemma on mennyt aivan loistavasti. Sen lisäksi Posti ainakin suunnittelee, jos ei ole jo — nyt en ole varma, oliko jo kokeiltu — sellaista palvelua, että kun viedään postia pitkän matkan päähän, yhden kirjeen vieminenhän on äärimmäisen kallista, niin siihen tulee muita oheispalveluja, ja nyt viedään esimerkiksi maalla vanhuksille ruokaa samalla, kun Posti vie sinne sitä kirjettä. Nämä ovat niitä asioita, joita täällä varmasti kannattaa miettiä meidän pitkällä pitkällä etäisyyksillä. Meillä on esimerkiksi Pohjanmaa, Kainuu, Lappi, saaristokunnat. Ne ovat paikkoja, joissa ihmisillä on kohtuuttoman pitkät matkat palveluille, ja se on sitä kohtaa, missä me voimme auttaa, missä me voimme kauaskatsoisesti tehdä päätöksiä ja nähdä sen ehkä vasta kahden kolmen vuoden päästä tulevan säästön, mikä siitä tulee, mutta se tulee pitkässä juoksussa säästämään.

Ministerille kiitos siitä, että tätä asiaa on taas lähdetty voimaperäisesti viemään eteenpäin, ja uskon, että se menee tässäkin salissa aika mukavasti läpi.

14.54 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys on osa yhtä Juha Sipilän hallituksen suurta tavoitetta eli Suomen digitalisoimista ja suomalaisen yhteiskunnan viemistä digiaikaan. Erityisen tärkeää on, että tämä digitalisaatio ja sähköisen maailman läpimurto tapahtuvat julkisissa palveluissa, ja on varmasti ihan hyvä asia tämä, että jatkossa me terveet työikäiset ihmiset joudumme sitten käyttämään — tai me joudumme nytkin jo käyttämään — virallisestikin pääasiassa tietokonetta, mobiililaitteita, muita sähköisiä välineitä siihen, kun asioimme viranomaisten kanssa.

Minusta hallitus on onnistunut tässä puolentoista vuoden aikana aika hyvin pääsemään eteenpäin omassa digitalisaatiohankkeessaan. Keväällähän me käsitelimme tätä niin sanottua kansallista palveluarkkitehtuuria, niin sanottua KaPaa, täällä salissa, ja itselleni ainakin, mitä olen keskusteluja käynyt tuonne yritysten suuntaan ja muutenkin niin sanotusti kentän kanssa, sieltä on tullut ihan myönteistä palautetta. Tämä on varmasti hieno juttu, että jatkossa löytyvät yhden sivun takaa ne julkiset palvelut, niitä voi käyttää riippumatta virka-ajoista. Kyllähän se sillä tavalla on, arvoisa puhemies, että meidän pitää ajatella, että kyllä hallinto on ihmistä varten eikä ihminen ole hallintoa varten.

Digitalisaation eteneminen on tosi tärkeä asia. Aina pitää olla mahdollisuus tavata ihminen ja tavata viranomainen, ja tässä uudessakin yhteispalvelulainsäädännössä on se mahdollisuus, että tarvittaessa paikalle voi tulla sitten vaikka huippuasiantuntija sieltä Verohallinnosta tai jostakin muualta, jos tarvittaessa täytyy selvittää oikein tarkasti sitä asiaa. Mutta kyllähän tulevaisuus on digitaalisten palveluitten myös ikäihmisten osalta, ja toivoisin, että mahdollisesti vähän isommat kaupungit voisivat lähteä tässä vetureiksi. Pitäkö jokaisella valtion viranomaisella olla oma virasto siellä isossa kaupungissa, vai voisiko niitä yhdistää ja saada sitä kautta vähän vauhtia tähän digitalisaatioon?

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

14.57 **Leena Meri ps:** Arvoisa rouva puhemies! Jos olen tosiaan ymmärtänyt tämän lainsäädännön oikein, niin tällä on tarkoitus luoda puitelaki, sopimuslaki ja tiettyjä reunaehtoja ja tällä määritellään sitten näitten viranomaisten avustavista tehtävistä. Täällä oli keskustelua siitä, että näistä toimipisteistä saa hyvinkin laaja-alaista ja syvällistä asiantuntija-apua. Kyllä, mutta sitä saa niin, että sieltä otetaan yhteys siihen asiantuntijaan siellä taustaorganisaatiossa. Jokainen meistä varmasti ymmärtää, jos on ollut tekemisissä näitten asioitten kanssa — ja me kaikki varmasti olemme — että pelkästään verottajan tai Kelan asiat, maistraatin tai poliisin asiat, hallinnolliset lupa-asiat ja muut ovat niin laajoja, monisyisiä ja monimutkaisia, että varmaan kukaan virkailija ei voi koskaan hallita niitä täysin. Itse olen ollut maistraatissa julkisena notaarina ja holhoustoimen edunvalvonta-asioissa, ja ainakin minulta meni useampi vuosi, että minä voin sanoa, että minä olen syvälinen asiantuntija. Kysymys on tosiaan siitä, mikäli olen tämän ymmärtänyt oikein, että siellä on yleisneuvontaa ja palveluneuvontaa, hakemusten vastaanottamista ja tämäntyyppistä tukitoimintoa, mutta sitten, kun tulee vaikea tilanne, otetaan yhteys sinne taustaorganisaatioon videolla, puhelimella, sähköisesti, joko käydään siinä se neuvottelu tai tilataan sitten asiakkaalle aika.

Tosiaan minun muistikuvani ovat sieltä — no, voi olla sitten ollut 2007, kun katsoin tätä, tämä ensimmäinen laki on silloin tullut, ja niitä vuosia 2006—2007 muistelin aikaisemmin, mutta 2007 se varmaan on — kun olin Hyvinkään maistraatti -nimisessä organisaatiossa silloin töissä. En edes tiedä, mikä sen nimi on nykyisin, kun se on yhdistynyt niin monta kertaa ja sieltä olen nyt virkavapaalla. Olin tosiaan Nurmijärvellä palvelupisteessä, missä oli sitten poliisi, verottaja ja Kela, ja kyllä se oli aika toimimatonta. Sähköiset yhteydet eivät toimineet, meillä ei ollut yhteisiä yhteyksiä, meillä oli sitten jokaisella siinä oma huone, ja sinne piti aina jonkun asiantuntijan mennä. Minulla vissiin kävi muutama asiakas päivän aikana, ja ne olivat sitten sen tyyppisiä, että minulta kysyttiin, että miten minä voisin liittyä kirkkoon. No, minä sanoin, että maistraatissa ei voi kuin erota kirkosta. Sitten joku kävi kysymässä, että mitä kuuluu ja minkälaista tämä täällä on. Sitten niitä asioita, mitkä olisi pitänyt hoitaa, en pystynyt loppuun asti hoitamaan, koska minulla ei ollut niitä sähköisiä yhteyksiä, niin että minä en nähnyt, mikä siellä oli tilanne, enkä päässyt asiakasrekistereihin. Se oli huono asia. Mutta uskon, että nämä ovat kehittyneet. Niitten täytyy olla kunnossa, jotta tämmöinen toimii. Samatenhan nyt ovat tosi paljon kehittyneet videoyhteydet. Esimerkiksi kun olin pitkään maistraatissa, yhdistimme useita maistraatteja. Olin siellä itse esimiehenä, pidimme videoneuvotteluita useiden maistraattien kesken. Jokainen meni — yksi Porvoossa, Vantaalla, Espoossa — sitten omaan huoneeseen, ja meidän ei tarvinnut liikkua. Se nopeutti kaikkien työtä, ja siinä pystyi hyvinkin livenä käymään sitä neuvottelua.

Ainoa ryhmä, joka ei voi videon välityksellä neuvotella — olen antanut itseäni sivistää, olen ollut mukana Muistiliiton työssä, ja sieltä nämä Suomen muistiasiantuntijat ovat muistuttaneet siitä asiasta: joihinkin muistisairauksiin kuuluu sellainen ahdistuneisuus, että ei pysty videon välityksellä asioimaan sen sairauden laadun vuoksi. Se on mahdotonta tälle ihmiselle.

Täällä puhuttiin sitten näistä palveluautoista ja kotikäynneistä ja siitä, kuuntelevatko ihmiset. Ministerihän kertoi jo alun perin, että palveluautoja ja kotikäyntejä on mahdollista tämän yhteispalvelun piirissä olla. Nyt jotenkin täällä tuli semmoinen tunne, että SDP keksikin, että me voimme tehdä näitä palvelubusseja. No joo, palveluauto, palvelubusseja sitten, mutta kuitenkin vasemmiston Myllykoski oli nyt siitä eri mieltä, että ei se saa olla bus-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

si, niin että tämä on ehkä pikkuisen ajautunut sivuraiteille. Hallitushan oli jo tämän näin ajatellut, ja se on aivan loistavaa.

Erityisesti nämä kotikäynnit ovat kyllä uutuus, koska en minä ainakaan muista, että tämmöisiä viranomaisten hakemuspalveluita olisi koskaan viety kotiin. On aina edellytetty jotenkin niin, että on vireillä asia, jotta voidaan tehdä esimerkiksi maistraatista kotikäynti, tai sitten nyt on kunnallisia kotipalveluita, mutta ne ovat aina edellyttäneet jonkinlaista asiakassuhdetta. Että tämä on minusta kyllä täysin uutta, että verottaja voi käydä kotona neuvomassa esimerkiksi kulkuvaikeuksista kärsivää henkilöä, tai jos on joku, että ei ole sähköisiä palveluita. Se on siinä mielessä aivan hienoa. Toki tietysti on sellaisia asioita, niin kuin esimerkiksi julkisen notaarin palvelut, joissa omakätinen allekirjoitus oikeaksi todistetaan, ja vihkiminen, joka nyt edellyttää maistraatin palveluista vielä sitten sitä, että sinne tilataan se asiantuntija paikalle, tämä palveluneuvoja ei voi sitä hoitaa. Mutta on erittäin hienoa, että meillä jatkuvasti kehittyä tämä tilanne, että me saamme tasapuolisesti palveluita ympäri Suomea ja eri paikkoihin. Se on minusta aivan loistavaa.

Ainoa asia, mistä ainakin meillä kritiikkiä silloin oli ja mitä pelättiin yhteispalvelussa, oli juuri se, mistä kerroin tuossa vuodelta 2007 kokemuksia, että kun ne sähköiset yhteydet eivät toimineet, niin tuntui hirveän turhautavalta mennä sinne muutaman asiakkaan vuoksi. Ministerille en tuossa aikaisemmin, kun oli niin paljon teillä vastauksia, saanut kysymystä siitä, onko nyt kantautunut sieltä kunnista, kun näitähän oli melkein 200 (Puhemies koputtaa) yhteispalvelupistettä — 188 — onko siellä nyt saatu ne toimimaan niin, että on alettu kokemaan, että siitä oikeasti on hyötyä ja pystytään palvelemaan asiakas tarpeellisella tavalla.

15.03 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hämmästyttävää puhetta. Aivan hämmästyttävää puhetta. Jos me esitämme parannuksena sitä, että voitaisiin viedä palvelut lähelle ihmistä, niin sen luulisi kyllä kelpaavan jopa perussuomalaisille, jos otetaan huomioon esimerkiksi se, missä kannattajakuntaa asuu paljon.

Sen lisäksi voin kertoa edustaja Merelle, että verottaja ei saa antaa neuvontapalveluita edes kiinteästä toimipisteestä. Se on kielletty. Jos verottajalta tarvitaan ohjeita, niin verottaja pyytää ottamaan yhteyttä konsultteihin, jotka sitten neuvovat. Verottaja ei saa tulla kertomaan sitä, millä tavalla pitää se veroilmoitus tehdä ja miten se kannattaa tehdä. Ne tiedot haetaan ihan jostakin muualta. Ja tässä ei ole kukaan puhunut siitä, että verottaja lähtisi täyttämään veroilmoitusta mummon kanssa jonnekin 50 kilometrin tai 250 kilometrin päähän. Tämä on kummallista, kummallista väärinymmärtämistä.

15.04 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan nyt edustaja Tolppaselle. Hän tulikin kesken puheeni saliin, että ehkä siksi hän ei edes kuullut, mitä puhuin. Sanoin sitä, että ministeri kertoi esittelypuheenvuorossaan, että on tarkoitus, että voidaan palveluautojen ja henkilökohtaisten kotikäyntien avulla viedä lomakkeita, tuoda lomakkeita, antaa tämäntyyppistä palvelua, ja sitten tähän SDP ilmoitti, että he ovat keksineet, että me voimme antaa näitä palvelubussissa. Halusin vain tuoda esille, että tässähän tämä sisältää jo sen, että... — En jaksa jatkaa edustaja Tolppasen kanssa. Pitää olla paikalla kuuntelemissa koko puhe, niin sitten voidaan keskustella.

15.05 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että kun me hallintovaliokunnassa ryhdymme tätä nyt sitten käsittelemään tämän lähete-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

keskustelun jälkeen, niin tämä täytyy vielä tarkasti käydä läpi ja katsoa, onko siellä tarkennettavaa, ennen kaikkea parannettavaa. Kyllähän tämän lainsäädännön tarkoitus on ollut — ja on ennen kaikkea tulevaisuudessa, kun siihen digimaailmaan hypätään — se, että alueellisesti yhdenvertaisesti saadaan kaikille ihmisille tarjottua julkiset palvelut. Ja varmaan oleellista ei ole, kun tätä alueellista yhdenvertaisuutta toteutetaan ja pyritään edelleenkin aluepoliittisesti reiluun politiikkaan, onko se nyt bussi vai auto — tämä keskustelu on vähän erikoistakin tässä kohtaa. (Leena Meri: Älä muuta sano!)

15.05 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys ja lähetekeskustelu tästä julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta on kieltämättä hieman rönsyillyt, mutta on hyvä kuitenkin muistaa, että tämä hallituksen esitys noudattelee tarkasti hallitusohjelmaa ja tukee digitalisaatiota, mikä on pääministeri Sipilän hallituksen yksi tärkeä tehtävä. Digitalisaatio on tosiasia, ja sille emme mahda enää mitään, sen kanssa pitää vain oppia elämään, ja mitä paremmin opimme sen kanssa elämään, sen parempaa lopputulosta todennäköisesti teemme.

On tärkeää, että valtionhallinnon palvelut saadaan maaseutukunnissa myös. Tämä keskusteluhan meni aivan käsittämättömiin mittasuhteisiin siinä mielessä, että kun puhutaan valtionhallinnon palveluista, niin nehan ovat poliisia, Kansaneläkelaitosta, työvoimahallintoa ja niin edelleen. Nämä ovat valtionhallinnon toimipisteistä saatavia yhteispalveluja, mitä esimerkiksi kotikunnassani Ilomantsissa on jo. Näin on tapahtunut, kun Kela on käytännössä siellä vetäytynyt jo pois, työvoimahallinto on hyvin minimissään, silloin tällöin. Poliisi on onneksi vielä olemassa, lupahallinto poliisin puolelta toimii. Mutta yhteispalvelupiste toimii, ja niitä tulee kehittää ja nimenomaan niin, että siellä yhteispalvelupisteessä neuvoo ihmisiä henkilö, joka on oman alansa osaaja ja joka tuntee sekä työvoimahallinnon, Kansaneläkelaitoksen systeemit että monta muuta, että se neuvonta on aitoa eikä hän vain jaa yhtä lomaketta ja se ihminen, joka tulee palveltavaksi, on edelleen yhtä onneton sen yhden tyhjän lomakkeen kanssa. Tästähan se on kiinni. Mutta alkää nyt, hyvät kansanedustajakollegat, sotkeko näitä lähipalveluihin, mitä kunta tarjoaa. Ei se kunta voi tarjota lääkäripalveluita bussissa näillä syrjäkylillä. Kyllä se on vain niin, että terveyskeskusten siellä kunnissa pitää säilyä, ja nyt kun sote-uudistus on menossa eteenpäin, niin tämä on syytä pitää mielessä.

Minä en ainakaan hyväksy sitä, että esimerkiksi kotikuntani terveyskeskus pantaisiin kiinni ja palvelut tarjottaisiin bussissa tai jossakin autossa, joka sattuisi silloin tällöin josakin kiertämään. Ei se niin vain käy. Kyllä se on vain niin, että kuntien tarjoamien palveluiden ja terveyskeskusten tulee säilyä siellä, ja minä en hyväksy sitä ollenkaan, että tässä lähdetään semmoiselle tielle, että ruvetaan pyörien päälle siirtämään palveluita. Kunnat ovat niitä palveluita pyörien päälle siirtäneet. Omassa kotikunnassani kotipalvelu toimii erinomaisesti, siellä käyvät terveydenhoitajat asiakkaittensa luona, ruokapalvelu toimii, valvonta toimii. Eli siinä ei ole mitään ongelmaa, ei valtion tarvitse tälle puolelle lähteä operoimaan, kun tiedän kuitenkin, että valtio on jo maaseutukunnista lähes kokonaan vetäytynyt. Miten se sinne tulisi takaisin? Sanokaapa minulle, hyvät edustajakollegat, miten se valtio sinne nyt tulisi yhtäkkiä takaisin, kun se on sieltä lähtenyt häntä koipien välissä karkuun. Vain poliisi ja Rajavartiolaitos ovat jäljellä. Ei tällaisia pilvilinnoja kannata kenenkään edustajan kuvitella.

Se, että nämä yhteispalvelupisteet toimivat ja saadaan tätä nettipalvelua enemmän, edellyttää tietysti tulevaisuudessa, että valokuituverkkoa kehitetään edelleen koko maahan. Ei

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

voi olla niin, että me yhtäkkiä toteamme, että digipalvelut toimivat koko maassa mutta laajakaistaverkko ei ole läheskään vielä valmis. Ja jos joku kuvittelee, että sillä pelkällä langattomalla yhteydellä saadaan hyvät palvelut aikaan, sehän on niin, että langaton verkko toimii siinä tapauksessa hyvin, kun koko maahan on kuituverkko rakennettu, koska jos ei linkkiasemien välillä ole kuituverkkoa, niin digitaaliset palvelut langattomina eivät myöskään pysty saamaan kovin suurta nopeutta aikaiseksi. Elikkä laajakaistaverkko tarvitaan valokuituun perustuen koko maahan, ja sitä kohti pitää mennä, ja valtion pitää toimia tässä primus motorina kaikin voimin. Kotikunnassani Ilomantsissa valokuituverkko valmistui tämän vuoden elokuussa, mikä on hyvä asia, ja on todettu, että sitä kautta pystytään esimerkiksi näitä sote-palveluita viemään ihmisille, muun muassa videoyhteyksien kautta. Siitäkin on kunnassa menossa hanke ja sitä kehitetään koko ajan, mutta sekään ei ole mikään autuaaksi tekevä. Kyllä kunnassa pitää olla toimiva terveyskeskus, siellä pitää olla lääkäri paikalla ja monet muut palvelut. Niitä ei saa korvata millään keinotekoisella järjestelmällä, joka todennäköisesti toimii muutaman vuoden ja sen jälkeen lakkaa.

Tämä hallituksen esitys on erinomainen, ja tuen sitä kaikin voimin ja toivon, että tuotetaan nämä yhteispalvelut edelleen tässä maassa, koska kaikki yhteispalvelupisteet tarvitaan tässä maassa ja valtion on pidettävä siitä huoli, että kaikkialla maassa on julkisen hallinnon palvelut tarjolla ja nimenomaan niin, että siellä on asiantuntija saavutettavissa helposti kunnan toimistossa tai missä hän sitten istuu. Jos ei ole itse viranomaisen edustusta, jonkun valtion työvoimatoimiston edustaja paikalla, niin kunnasta löytyy kuitenkin henkilö, joka tuntee sen alueen asiat, ja jos ei itse kaikkea osaa, niin osaa sitten neuvoa, minne pitää mennä. Sillä keinoinhan tämä maa pelaa. Mutta siihen ei pidä mennä, että lähdemme sotkemaan keskenään valtion palvelut ja kuntien palvelut. Tämä sillisalaatti, jos me sen itse aiheutamme omalla toiminnallamme tässä talossa, johtaa tilanteeseen, jossa palvelut viedään maaseutukunnista pois, ja sen jälkeen se on maaseudun autioitumisen tie, ja sitä minä en hyväksy.

15.11 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Olen pitkälti samoilla linjoilla edustaja Hoskosen kanssa, mutta näen kyllä asian hivenen toisin. Esimerkiksi kuntaliitostilanteissa, varsinkin kun useampi kunta liittyy yhteen, on hyvä, että on sitten näissä vanhoissa kunnissa myös tällaiset palvelupisteet — se on tietysti kunnallista palvelua, miten kunta tämän organisoii — mutta luontevaa tietysti olisi, että ne olisivat fyysisesti samoissa paikoissa kuin ovat nämä valtiolliset palvelupisteet, sillä kun ihmiset asioivat viranomaisissa, niin he asioivat sitten tutuissa paikoissa, joissa ovat tottuneet asioimaan. Että tältä osin selvää tietysti on, että ei mitään sote-palveluita voida tällä tavoin organisoida, mutta kuntaliitostilanteissa tällainen palvelupistejärjestelmä kunnallisilla palveluilla on hyvä.

15.12 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä yhteispalveluajatus on aivan loistava, ja minä ainakin itse ajattelen niin, että ihan samahan se on, missä asiakas on ja missä tämä palvelun antaja, kun meillä tänä päivänä on kaikki videoyhteydet ja audiovisuaalisuus pelaa ja sähköiset allekirjoitukset ja näin poispäin. Pitäisi ajatella vähän laajemmin, että Pudasjärvelläkin voitaisiin palvella ihan hyvin helsinkiläistä, ei siinä ole mitään ongelmaa tällä nykytekniikalla.

Ehkä itsekin hieman toisella tavalla ajattelen kuin edustaja Hoskonen. Se johtuu varmaan siitä, että minä itse tein 30 vuotta eläinlääkärin hommia. Oli kiinteä toimipiste, ja

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

ajoin autolla asiakkaan luokse ja hoidin koko ajan reseptejä ja muita siinä autolla ajaessa. Tämä on pikkuisen myös asenteista kiinni. Sen ei tarvitse olla joko—tai, vaan tässä kannattaa käyttää vähän tämmöistä uutta ajattelumallia, että vähän sekoitetaan näitä hommia. Pääasia on, että palvelut pelaavat ja ihmiset saavat joka puolella Suomea sen palvelun ilman kohtuuttomia kilometrejä ja matkustamista. Minun mielestäni se on koko tämän ajatuksen ydin.

15.13 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti selvää, että tämä huoli näistä palveluista ja niiden säilymisestä on aito. Yhdyn siihen, mitä ministeri totesi omassa esittelypuheenvuorossaan, että digitalisaation myötä kukaan ei saa jäädä palveluiden ulkopuolelle, ja juuri tähän asiaan tämä nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys vastaa.

Haluan korostaa myös yhteispalvelun merkitystä syrjäseuduilla. Itse toimin Enontekiölä kunnanjohtajana, jolloin kehitimme voimakkaasti yhteispalvelua ja palveluvalikoimaa siten, että siellä oli kunnan palveluita ja oli valtionhallinnon palveluita, ja kyllä kuntalaiset olivat tähän varsin tyytyväisiä, että he kykenivät tulemaan yhteen pisteeseen ja saamaan apua sitten moneen ongelmaan ja hoitamaan kerralla useampia erilaisia asioita.

Korostan myös vielä sitä, että kun aikanaan maakuntalainsäädäntöä valmistellaan, on varmastikin niin, että myös maakuntien tulee sitten pohtia, minkälaisia palveluita sinne yhteispalveluun tuodaan.

15.14 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Kivelä otti erittäin hyvän näkökulman tähän keskusteluun, ja tietenkään näitä edustaja Hoskosen fundamenttejahan ei voi kiistää. Sehän on selvä asia, että sote-uudistuksessa, joka sitten erikseen tulee meille käsittelyyn, on turvattava sosiaali- ja terveyspalvelut myös maaseudun ja harvemmin asutun alueen ihmisille.

Mutta kyllä kuntaliitostilanteissa on mahdollista yhteispalvelupisteen kautta tarjota valtionhallinnon palveluja myös vanhoissa peruskunnissa. Meillä Etelä-Pohjanmaalla, vaikka olemme semmoisia jörriköitä, on aika paljon kuntaliitoksia tehty. Esimerkiksi omassa kotikunnassani Kauhavalla ja vaikkapa vanhoissa peruskunnissa Alahärmässä ja Ylihärmässä on tarjolla tiettyjä valtionhallinnon palveluita yhteispalvelupisteessä. Kurikan kaupungissa, johon on liittynyt kuntia, on tarjolla yhteispalvelupisteessä palvelua. Myös uudesta Seinäjoesta löytyy Kelaa, Verohallintoa. Eli kyllä näen tässä lainsäädännössä mahdollisuuden myös helpottaa sitä kipuilua niissä kuntaliitoskunnissa, aivan kuten edustaja Kivelä tuossa totesi.

Puhemies Maria Lohela: Sitten listalle.

15.15 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Yhteispalveluasiasia on tärkeä, ja edellytys sille, että kaikkialla Suomessa yhteispalvelut moitteetta toimivat, on tietenkin, että me saamme tämän sähköisen viestinnän vaatimat laajakaistat ja kuidut tuonne maahan vedettyä. Pidän tärkeänä, että se asia etenee tälläkin hallituskaudella myönteisesti. Kaikkia julkisia palveluja on syytä miettiä tulevassa aluehallintouudistuksessakin, mitä voidaan yhteispalveluna tuottaa, ja niistä on jo tällä hetkellä monessa kunnassa hyvää kokemusta. Niitä on syytä kehittää.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

Täällä on noussut keskustelussa esiin tämä esteettömyys ja vammaisten palvelut. Ne on erityisen tärkeä huomioida, koska silloin kun esteettömyys ja vammaiset on huomioitu, niin meillä kaikilla muillakin ihmisillä on mahdollisuus käyttää niitä palvelupisteitä ja tukeutua niihin.

Mitä sitten voidaan pyörille siirtää, ja onko auto se väline? Itse ainakin olen saanut ymmärtää, että on hyviä kokemuksia, kun on erilaisia terveyspalveluja siirretty pyörien päälle. Äänestämässä voidaan käydä autoilla, ja onko se sitten auto tai linja-auto, se on maku-kysymys tai kunnan tai alueen päätettävissä oleva asia, kuinka laajat palvelut ne haluavat kumipyörille siirtää.

Äsken käytettiin puheenvuoro, että verottaja ei voisi antaa palveluja suoraan asiakkaalle. Joko itse olen sitten saanut väärää palvelua tai verottaja on toiminut väärin, mutta itse olen ainakin asiointi verotoimistossa, ja kyllä he ovat minua siellä palvelleet, kun olen kysynyt veroasioista, ja olen saanut ihan hyvää palvelua verottajalta, joten minusta oli vähän erikoinen asia, että nämä kysymykset pitäisi lähteä etsimään jostain muualta. Toivon, että muutkin ihmiset saavat verottajalta hyvää palvelua sitä kysyttäessä.

15.17 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys laiksi julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta on erittäin kannatettava. Sillä voimme edelleen parantaa viranomaistoiminnankin tehokkuutta ja ennen kaikkea julkisen hallinnon viranomaisten asiakaspalvelun saatavuutta.

Vieruskaverini tässä, edustaja Torniainen, aikaisemmin kertoi, kun ei saanut debatissa puheenvuoroa, omasta vaalipiiristään hyvän esimerkin niin sanotusta Mallu-bussista, joka tarjoaa sote-palveluita heidän alueellaan. Siellä kuulemma saa jopa kamerayhteyden esimerkiksi lääkäriin semmoisissa pienemmissä jutuissa. Sitten toisaalta meillähän on ollut jo pitkään yhteispalvelupisteitä, joissa saa apua useissa poliisin lupa-asioissa. Niissä otetaan vastaan hakemuksia ja toimitetaan valmiita asiakirjoja.

Arvoisa puhemies! Mielelläni kerron myös hyvän esimerkin omasta vaalipiiristäni ja kotikaupungistani Espoosta, jossa on Ison Omenan kauppakeskuksessa tällainen palvelutori. Se on semmoinen uusi julkisten palvelujen palvelukonsepti, jonka tavoitteena on helpottaa kuntalaisten arkiasiointia, ja sieltä löytyy kirjasto, nuorisopalvelut, neuvola, terveysasema, mielenterveys- ja päihdepalvelut, Kela, kaupungin yhteispalvelupiste, HUSin laboratorio ja kuvantamistoiminnot, sekä siellä on myös kulttuurin ja taiteen kohtaamispaikka Kohtaamo.

15.19 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Nyt olemme äärimmäisen tärkeän asian kanssa tekemisissä, ja todellakin ihmetyttää, että tällainen esitys annetaan vasta nyt, mutta hyvä, että edes nyt. Tässä yhdistyvät inhimillisyys ja kansalaisten yhdenvertaisuus, koska tässä palvelua saavat sellaiset ihmiset, jotka korkean iän vuoksi tai jostakin muusta syystä eivät voi asioida sähköisesti, ja sitten jos asutaan syrjäseudulla, niin on hyvä, että palvelut tulevat lähelle.

Jotta kaikki onnistuu, koulutuksen lisäksi tarvitaan myös innovatiivisuutta ja terveen arkijärjen käyttöä ja rohkeutta käyttää sitä arkijärkeä, ettei vetäydytä joidenkin pykälien taakse. Ikäviä asioita on tapahtunut monessa mielessä, miten kansalaisia pompotetaan. Otan esimerkiksi työvoimapalvelut: Tuolta meidän kulmilta rautavaaralainen työn joutuu menemään Siilinjärvelle asioimaan. Miksi ei voisi olla niin, että viranomainen tulisi Rautavaaralle ja kenties hoitaisi samalla muitakin palveluita?

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

Tässä kun nyt on näitä kumipyöriä ja autoja ja vähän ihmeasioita tuotu esiin, niin väistämättä nousee mieleen Pekka ja Pätkä miljonääreinä -elokuva. Siinähan Tarmo Manni, joka esittää keksijää, esittää mullistavan keksinnön, miten rautateiden liikenneturvallisuutta parannetaan: asemat liikkuvat, mutta junat pysyvät paikallaan. Mistään tällaisestahan luonnollisesti ei ole kyse tässä uudistuksessa, vaan siitä, että palvelut tuodaan inhimillisesti lähelle palveluiden tarvitsijoita.

15.21 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä näitä yhteispalvelupisteitä on runsaat 180, ja katsoin, että Kela on ollut mukana 138:ssa, poliisi 51:ssä ja Verohallinto 64:ssä, eli ei joka kunnassa, ja uskon, ettei tämän lainkaan mukaan siellä Kihniön korvessa näitä yhteispalvelupisteitä ole, niin että joudumme edelleen menemään sen 20 kilometrin päähän naapurikuntaan tai näin.

Tavoitteenahan on edistää sitä, että yhdenvertaisesti saadaan näitä palveluita, ja se, että tuettaisiin näitä digitaalipalveluita ja sähköistä asiointia. Ja niin kuin täällä lausunnoissa on sanottu — nämä eivät ole enää mitään uusia asioita, näistä on muutama vuosi jo keskusteltu — kaikkihan ovat tähän myönteisesti suhtautuneet, ja minä myös, mutta todettiin, että yhteispalvelu on tärkeä pitkien matkojen, harvan asutuksen alueilla ja että sähköisten palvelukanavien rinnalla tarvitaan vielä useiden vuosien ajan riittävä ja alueellisesti kattava valtion viranomaisten asiakaspalveluverkko. Tällä hetkellä minunkin on joskus vaikea soitella esimerkiksi Kelaan tai poliisiin tai Verohallintoon, puhumattakaan vielä vanhemmista ihmisistä. Tämä uudistus ottaa ehkä vuosia ennen kuin kaikki järjestelmät nivoutuvat yhteen, mutta ihan hyvänä asiana sitä pidän. Niin kuin ministerin tontilla täällä olette sanonut, tavoitteena onkin, että asiakas saa asiointipisteestä palvelua tarpeiden mukaan neljän palvelukanavan välityksellä: sähköiset palvelut asiakaspäätteellä, etäpalvelu kuva-yhteyden avulla viranomaisiin, asiointi palveluneuvojan kanssa, asiointi paikan päälle tulevan viranomaisen kanssa. Tässä on varmaan monia erilaisia konsteja, ovat ne sitten nämä palveluautot ja minkälaisia ovatkin.

Tämä on askel ihan myönteiseen suuntaan, mutta kuten sanoin, aikaa menee ennen kuin nämä kaikki sopivat yhteen keskinäisesti.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Vehviläinen, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

15.23 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä hyvästä lähetekeskustelusta.

Minulla on kolmeen asiaan vielä kommentteja.

Totean todellakin sen, kun täällä on nyt puhuttu näistä pyörillä annettavista palveluista ja myös mahdollisista kotikäynneistä, että se on tässä lakiesityksessä sisällä ja se on uutta nykytilaan verrattuna. Sitä ei ole nytten ollut. Muistelen vielä, että tämä laitettiin sen lausuntokierroksen jälkeen, että tätä vielä sitten hiottiin sillä tavalla.

Sitten toinen kommentti — täällä ei ole enää näitä edustajia, mutta minä haluan sanoa vielä: Edustaja Kulmuni omassa puheenvuorossaan hyvällä tavalla analysoi sitä, minkälaisia seuraamuksia olisi, jos tämä olisi lainsäädännöllä velvoittavaa jokaiselle kunnalle. Hän toi hyvällä tavalla esille ne eri ongelmat, ja sen takia valmistelun kuluessa on päädytty siihen, että tämä tehdään edelleenkin sopimus pohjaisesti. Yksi asia, jota hän ei tuonut esille mutta joka minun on pakko tuoda esille, on se, että kun me hallitusohjelmaan linjasimme useita asioita kuntien talouden turvaamiseksi, niin siellä linjattiin muun muassa niin — kun

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

tiedätte, että kunnilla on yli 600 tehtävää ja yli 1000 velvoitetta — että jos me annamme hallituksen esityksiä, joissa on kunnille annettu uusi tehtävä tai velvoite, niin valtio sitoutuu sataprosenttisesti antamaan siihen myös rahoituksen, eli pystyttäisiin sitä kautta toteuttamaan tämä rahoitusperiaate. Tämä olisi ollut todella kallis kustannus myös. Tämä lisäksi siihen, mitä edustaja Kulmuni totesi.

Sitten edustaja Paaterolla oli monella tavalla hyvä puheenvuoro, ja haluan sen myös todeta, että meillä on ollut tämä yhteispalvelulaki olemassa kyllä, todellakin lähes kymmenen vuotta käytössä. Tämän hallituksen esityksen valmistelu — senkin totean tässä avoimesti — lähti viime vaalikauden loppupuolella liikkeelle. Kun välillä meitä syytetään siitä, että hallitus tekee liian nopeasti lainsäädäntötyötä, ja välillä siitä, että liian hitaasti, niin tässä on kyllä aikaa ottanut se, että tätä on haluttu parantaa. Tänne on tuotu elementtejä muun muassa siitä, miten pystytään turvaamaan näitä palveluita esimerkiksi pyörien avulla tai kotikäyntien avustuksella.

Sitten tässä ehkä vielä kaikista viimeisimmäksi sanon, ja haluan evästää hallintovaliokuntaa tähän työhön, että se on totta, että mitä hallintovaliokunta vielä tähän nyt huolella käsitellessään tekee, niin aina itse kuuntelen kyllä hyvällä korvalla sitä, minkälaista palautetta myös sieltä tulee, mutta toivon, että kun tämä on tosiaankin viipynyt jo aika pitkään ja on tehty huolellista valmistelutyötä, niin tähän suhtaudutaan eduskunnassa myönteisesti ja tämä voidaan vielä läpi. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 189/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 190/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

15.26 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tällä melkoisen lyhyellä hallituksen esityksellä ja lakiesityksellä toimeenpannaan Suomen Pankin virkamiesten osalta tätä suurta eläkeuudistusta, mitä Suomessa on toteutettu muittenkin toimihenkilöiden ja työn-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

tekijöitten osalta. Pidän erittäin hyvänä sitä, että siinä missä eläkeikää joudutaan ja saadaan korottaa, kun ihmiset elävät pidempään ja ovat terveempiä, on tärkeää, että ne, jotka toimivat hyväpalkkaisissa ammateissa ja ovat niin sanotusti yhteiskunnan hyväosaisia, näyttävät esimerkkiä.

Tässä lakiesityksessä todetaan myös, että eroamisikää tullaan asteittain korottamaan 70 vuoteen näiden Suomen Pankin virkamiesten osalta, ja siinä itselleni heräsi sellainen ajatus, ja se ajatus on herännyt aiemminkin, minkä takia minä haluaisin vähän herättää keskustelua, että onko meillä tarpeen yhteiskunnassa, jossa puhutaan elinikäisestä oppimisesta, yhteiskunnassa, missä vielä pyritään pitämään ihmisten fyysinen ja henkinen toimintakyky mahdollisimman hyvänä mahdollisimman pitkälle, edelleenkin säätää sellaisia yläeläkeikärajoja, eroamisikää, että täytyy 68-vuotiaana tai 70-vuotiaana lähteä jostakin tehtävästä. Voisiko meillä eläkejärjestelmä pikkuhiljaa muuttua sellaiseen suuntaan, että siellä olisi jokin minimieläkeikä, jolloin voi jäädä eläkkeelle, jos ei enää kunto salli sitä työtä, mutta sitten kun on niitä pirteitä, reippaita seitsemänkymppisiä, niin he voisivat olla töissä, jos siltä tuntuu, varsinkin kun kysymys on asiantuntijatyöstä ja henkisestä työstä?

15.28 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Ei ollut tarkoitus käyttää puheenvuoroa, mutta tästä edustaja Kurvisen puheenvuorosta innoittuneena: Tämä on hyvä asia, koska tämä tuli esimerkiksi tuossa virkatyössäni esille. Meillä oli maistraatissa eläkkeelle jäänyt herra, joka halusi tehdä nimenomaan asiantuntijatyötä holhoustoimen edunvalvonnan tilintarkastuksessa, ja hän eläkkeensä jälkeen oli sitten ihan vapaaehtoisesti vielä töissä, mutta kun hän täytti 68, niin me emme voineet enää palkata häntä. Hän olisi halunnut jatkaa, me olisimme halunneet hänet pitää, mutta kun se työ tehdään virkavastuulla, niin tilanne oli se, että hänen oli pakko lopettaa työnteko. Eli tervehdin ilolla tätä ajatusta, edustaja Kurvinen.

15.29 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä lähti mielestäni varsin hyvä keskustelu liikkeelle, ja olen aivan samaa mieltä, että tarkasti on nyt pohdittava sitä, onko meillä todella tarpeen säätää näistä yläikärajoista ja minkä ihmeen takia emme yhteiskunnassa tue sellaista kehitystä, jossa työkykyinen ja työhaluinen ihminen voisi jatkaa työskentelyä siinä tehtävässä. Tietysti tässä nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä on paljon hyvää myös alkiolaisen inhimillisyyden ja oikeudenmukaisuuden kannalta siten, että meillä ei ole kaksia sääntöjä yhteiskunnassa, vaan hyväpalkkaiset ja viroissa toimivat ihmiset pelaavat samoilla säännöillä kuin muutkin, ja se on ainakin minulle henkilökohtaisesti erittäin tärkeää.

15.29 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Edustaja Leena Meri otti oikein hyvän esimerkin esille näistä ongelmista. Tämähän on aivan järjen köyhyyttä tässä tilanteessa, kun me tiedämme, että syntyvyys on aika matala ja Suomen ikärakenne muuttuu, mikä ei aina ole pelkästään huono asia, mutta se muuttuu, se on aivan realiteetti. Kyllä meidän kaikki inhimilliset resurssit pitää saada käyttöön myös työelämässä. Jos meillä on 71-vuotias tai 72-vuotias, joka voi tehdä asiantuntijatyötä, henkistä työtä, niin kyllä sen pitää olla mahdollista myös julkisella sektorilla.

Lisäksi tässä salissa on nyt syksyn mittaan paljon puhuttu eläkeläisten verotuksesta ja siitä, kun nyt ensi vuodelle myös eläkeläiset saavat oikeudenmukaisen veronkevennyksen. Haluan ottaa tässä kohtaa esille sen asian, että moni, joka on eläkkeellä, tekee sivutoimisia töitä ja on jotenkin mukana työelämässä. Heidän verotuksensa on tällä hetkellä aika anka-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

raa, ja minusta myös verotuksella pitäisi tukea sitä, että jos ihminen on jäänyt vaikka 65- tai 66-vuotiaana eläkkeelle, niin jos hänellä on energiaa tehdä sitten vähän vaikka osa-aikais- ta työtä, keikkatyötä, niin verotuksella kannustettaisiin siihen, kun meillä kuitenkin on va- litettavasti myös kaksi- ja kolmekymppisiä, jotka eivät vaikkapa sairauden takia pysty ole- maan työelämässä ja kartuttamaan verotuloja ja kartuttamaan niitä eläkekassoja.

15.31 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Nyt tämä keskustelu kyllä rönstyilee Suomen Pankis- ta varsin kauaksi, mutta kun Suomi tuntuu monella elämänalueella Yhdysvaltoja lähesty- vän, niin onko tämäkin sellainen alue? Kaikki muistamme, että siellä keskuspankin pää- johtaja työskenteli huomattavan iäkkääksi. Todellakin, ihminen jonkun määrätyn ikäpor- taan ylitettyään ei tule työkyvyttömäksi, ja monet sitten vapaammalta pohjalta yksityisyrity- täjänä ja niin edelleen jatkavatkin, mutta todellakin tarvittaisiin yhteisiä pelisääntöjä. Ei voi olla niin, että joissakin asiantuntijatehtävissä eroamisikää myöhennetään mutta sitten joissakin toisentyötyypisissä tehtävissä yritetään painostaa työnantajan puolelta, että ei saisi olla päivääkään yli sen päivän, kun on mahdollista ensimmäisen kerran jäädä eläkkeelle. Kaikkienensa meidän yhteiskunnassa, vaikka eläkelakipäätökset on tehty, tämä keskustelu työurien jatkamisesta ja pidentämisestä tulee jatkumaan, ja se onkin monessa mielessä välttämätöntä. Joskus leikkillisesti olen sanonut, että kun ihmisiä pyritään saamaan ole- maan töissä 68:aan ja ties minne, niin joskus tuntuu, kun tuota iltapäiväruuhkaa katsoo ja jo kello 14 lähdetään töistä, että kunpa ihmiset malttaisivat olla edes kello 16:een töissä. (Naurua)

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi palkkaturvalain, merimiesten palkkaturvalain 7 ja 26 §:n sekä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 196/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelu

15.33 Lea Mäkipää ps (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdo- tetaan kilpailukyky sopimuksen edellyttämiä muutoksia palkkaturvalakiin, merimiesten palkkaturvalakiin ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin. Kilpailukyky- sopimuksen tavoitteena on parantaa suomalaisen työn ja yrityksen kilpailukykyä, lisätä ta- louskasvua, luoda uusia työpaikkoja, tukea julkisen talouden sopeuttamista ja edistää pai- kallista sopimista työ- ja virkaehtosopimusten kautta.

Esityksen mukaan palkkaturvaa koskeviin lakeihin tehtäisiin muutokset, jotka olisivat tarpeen työntekijöiden riittävän oikeusvarmuuden varmistamiseksi, jotta palkkaturvajär- jestelmä ei muodostuisi työmarkkinajärjestöjen tekemässä kilpailukyky sopimuksessa tar-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

koitettujen selviytymissopimusten esteeksi. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia, joiden perusteella palkkaturvaviranomaisella olisi mahdollisuus hyödyntää Harmaan talouden selvitysyksikön tuottamia velvoitteidenhoitoselvityksiä.

Työehtosopimukseen sisältyvä selviytymislauseke mahdollistaa paikallisen sopimisen niin sanotuista selviytymissopimuksista, joiden tarkoituksena on, että työntekijät voivat määräaikaaisesti heikentää työsuhteen ehtoja, kuten esimerkiksi alentaa lomarahaa tai palkkaa määräaikaaisesti tai siirtää saatavan eräpäivää. On kaikkien etu, että työntekijä ja yrittäjä voivat paikallisesti sopia tilapäisistä muutoksista. Näin voidaan monessa tapauksessa turvata sekä työnantajan toiminnan että työpaikkojen jatkuvuus. Selviytymissopimus tulee keinoksi, kun työnantaja on taloudellisissa vaikeuksissa. Sopimuksesta huolimatta yritys voi ajautua edelleen pahempiin vaikeuksiin tai jopa konkurssiin, jolloin palkkasaatavia voi jäädä maksamatta.

Työntekijät voivat hakea saataviaan palkkaturvana, jonka taso määräytyy kulloinkin noudatettavan palkkatason mukaisesti. Selviytymissopimuksen voimassaoloajalta palkkaturvana maksettaisiin siis alennettua palkkaa ja selviytymissopimuksen jälkeiseltä ajalta normaalia palkkaa — edellytyksenä kuitenkin, että palkkataso on selviytymissopimuksen päättymisen jälkeen palautunut ennalleen oikeudellisesti pätevällä tavalla.

Palkansaajien keskusjärjestöt katsoivat, että selviytymissopimukseen liittyminen voisi olla palkansaajan mahdollisen palkkaturvan kannalta riski. Työntekijän halukkuutta selviytymissopimukseen pyritään parantamaan muutosesityksillä palkkaturvalakiin. Voimassa olevan lain mukaan palkkaturvaviranomainen on saattanut evätä väärinkäytöksenä työntekijän hakeman palkkaturvan, jos työntekijä on jatkanut työntekeään tietoisena siitä, että hänen työnantajansa on maksukyvytön. Selviytymissopimuksesta sovittaessa on ilmeistä, että työntekijä on selvillä maksuvaikeuksista. Esityksen mukaisten muutosten perusteella selviytymissopimusta ei voida arvioida työntekijän vahingoksi.

Toinen muutosesitys koskee työntekijän saatavan eräpäivän siirrosta johtuvaa epävarmuutta palkkaturvan haussa. Saatava on haettava palkkaturvana 3 kuukauden kuluessa. Nyt esitetään, että sopimus saatavan eräpäivän siirtämisestä sitoo myös palkkaturvaa, jos siirto on tehty oikeudellisesti pätevällä tavalla ja sopimus on tehty kirjallisesti tai se on muutoin todennettavissa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutoksia, joiden perusteella palkkaturvaviranomaisella olisi oikeus saada Harmaan talouden selvitysyksikön laatimia velvoitteidenhoitoselvityksiä, jotka vähentävät hallinnollista työtä ja parantavat mahdollisuutta selvittää palkkaturvaan liittyviä epäselvyyksiä ja torjua harmaata taloutta.

Arvoisa puhemies! Esityksessä mainitaan, että sillä ei ole vaikutusta talousarvioon. Pitäisi kuitenkin huomioida, että palkkaturvana maksettavia saatavia on viimeksi laajennettu koskemaan työaikapankkisaatavia ja kohtuullisia matkakustannuksia mutta palkkaturvan enimmäismäärää ei olla nostettu 15 200 eurosta 15 vuoden kuluessa. Tätä ovat sitten kritisoineet tietysti myös työntekijäjärjestöt ja toivoneet, että tähän korotukseen saataisiin joskus myönteinen vastaus.

15.38 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Paljon on puhuttu ja jo hyvin pitkään, ihan sieltä 80—90-lukujen taitteesta lähtien, paikallisesta sopimisesta, sen kehittämisestä ja niin edelleen. Todellisuudessa paikallisesti sovitaan hyvin monista asioista ilman suurta melua, ja kyllähän erilaiset työehtosopimukset mahdollistavat sen, että sovitaan paikallisesti toi-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

sin, ja monet käytännöt ovat olleet kauan voimassa, ja niistä ei sen suurempaa numeroa tehdä.

Mutta yhtäältä, jotta paikallinen sopiminen kehittyisi, se on myös kypsyyskoe. Se edellyttää osapuolilta aitoa sopimista — sopiminen on sopimista, ei sanelua. Jotta sopijaosapuolet ovat kypsiä, niin tähän tarvitaan myös koulutusta ja oikeudenmukaista asennetta ja niin edelleen. Selviytymissopimusmekanismeissa halutaan turvata kriisiytyneiden yritysten toimintaedellytyksiä, siis toimintaedellytyksiä tilanteessa, kun yritys on kriisiytynyt ja kriisiytymässä, ja tämä kyllä on sellainen kysymys, että siinä tarvitaan sopimisen taitoja ja niiden kehittämistä. Koskaan ei voida yksipuolisesti sanella.

15.40 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Uskon tuntevani yrittäjän elämää melko tarkkaan. Minulla on siitä pitkä omakohtainen kokemus. Olen tutustunut työnteekoon ja työntekijöihin myös toiselta puolelta rajaa. Aikoinaan myytiin vanhat sahavekkeet Keski-Amerikkaan, muun muassa Hondurasiin, ja kävin siellä vapaaehtoistyönä ainakin kymmenkunta kertaa kouluttamassa paikallisia kunnostamaan sahoja ja käyttämään niitä. Pidän ensiarvoisen tärkeänä, että työnantajat ja työntekijät puhaltavat yhteen hiileen.

Kilpailukyky sopimuksessa sovittiin siitä, että työsopimusosapuolet neuvottelisivat ja ottaisivat työehtosopimuksiinsa ehdot, joiden puitteissa paikallisesti voitaisiin sopia selviytymissopimuksista. Korostaisin sanaa "paikallisesti". Olen useaan otteeseen puhunut paikallisen sopimisen puolesta. Monella työpaikalla jo pystytään paikalliseen sopimiseen, ja toivon sen lisääntyvän.

Työpaikkojen säilyminen ja yritysten hyvinvointi on työntekijän, työnantajan ja kaikkien meidän etu. Hallitus ponnistelee määrätietoisesti kassavajeemme paikkaamiseksi. Mutta edellisten hallitusten holtittoman toiminnan vuoksi vielä on matkaa siihen, että velkaantuminen taittuu. Siksi on ensiarvoisen tärkeää turvata työpaikat.

Arvoisa puhemies! Meidän on kyettävä sopimaan yhdessä. Mikäli osapuolet eivät pysty tai halua sopia, on usein niin, ettei vaikeuksiin ajautuneelle yrittäjälle jää paljoakaan vaihtoehtoja. Niitä voivat olla lomautukset, irtisanomiset tai lapun laittaminen luukulle. Tämä ei ole uhkakuvien maalailua vaan todellista totta monen yrittäjän jokapäiväisessä arjessa. Eivät yrittäjät lähde tällaisiin toimiin tai edes harkitse niitä huvikseen, vaan vasta pakon edessä.

Vuosina 2010—2015 valtio otti uutta velkaa 25 miljardia euroa. Kunnat velkaantuivat, korjausvelka kasvoi, omaisuutta myytiin miljarditolkulla. Vain viidessä vuodessa julkinen sektori söi kuin se kuuluisa hullu mies Huittisista, siis enemmän kuin tienasi, eikä summa ollut ihan pieni, se oli yli 40 miljardia euroa. Vasemmallakin olisi vihdoinkin syytä tunnustaa, että sama meno ei voi jatkua. Paikallinen sopiminen on yksi keino hallituksen työpakissa, mikäli paikallisen sopimisen myötä työpaikkoja säilyy. Tuskin oppositiokaan sitä kehtaa moittia. — Kiitos.

15.44 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä käsillä oleva lakiesityshän liittyy tähän kilpailukyky sopimukseen, joka onneksi saatiin työmarkkinaosapuolten välille hallituksen auttamana ja hallituksen johdolla, ja tämä on sellainen toimenpide, joka ainakin näitten viime viikkojen positiivisten yritys uutisten osalta näyttää pureen ja kääntäneen Suomen kurssin.

Paikallinen sopiminen, mistä täällä on useita erittäin hyviä puheenvuoroja käytetty, on tärkeä asia, ja sen pitää todella olla aitoa sopimista. Näin ollen haluankin ottaa esille tällä-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

kin foorumilla tuon toissaviikkoisen Suomen Yrittäjien liittokokouksen erittäin hyvän kannanoton. Suomen Yrittäjätkin, joka edustaa Suomen pientä ja keskisuurta yrittäjäkenttää, sitä porukkaa, joka on työpaikat luonut viime vuosina ja luo jatkossakin, otti kantaa siihen, että jos paikallinen sopiminen laajenee ja siihen annetaan lisää voimaa ja lisää valtuuksia, niin Suomen Yrittäjät on valmis siihen, että myös henkilöstö saa enemmän valtaa päättää yritysten asioista ja he pääsevät mukaan sinne yritysten hallintoon. Se oli erittäin hyvä kädenojennus Suomen Yrittäjiltä, ja tällaisia konkreettisia aidon paikallisen sopimisen avauksia me tarvitsemme lisääkin.

15.45 Kaj Turunen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on pidetty monta hyvää puheenvuoroa tästä aiheesta, mutta yhtä sellaista seikkaa, joka on aika olennainen, ei ole kovinkaan paljon käsitelty. Täällä on todettu vain neuvotteluosapuolista paikallisessa sopimisessa, ja tokihan siinä ovat työntekijät ja sitten yritys neuvotteluosapuolina, mutta kovin jäykät ovat nämä meidän työmarkkinat. Toisaalta minä ymmärrän ammattiyhdistysliikkeen vaatimuksen siitä, että työntekijöitä edustaa luottamusmies, mutta meillä on paljon nimenomaan näissä mikroyrityksissä järjestäytymättömiä työnantajia ja myöskin järjestäytymättömiä työntekijöitä, ja tämä neuvottelutapa paikallisessa sopimisessa, mikä nyt on viety eteenpäin, edellyttää sitä luottamusmiestä, ja se tarkoittaa sitten myöskin sitä, että työntekijöitten on järjestäydyttävä ja liityttävä ammattiliittoon. Tämä minun mielestäni on osaltaan jäykistämässä tätä hyvää paikallista sopimisen kulttuuria. Ilmeisestikin tämä on poliittisesti ratkaistu kuitenkin niin, että tätä nyt edellytetään, mutta ehkä jatkossa pitäisi kuitenkin pitää tätä asiaa sillä tavalla yllä, että jos mahdollista, tämmöisestä vaatimuksesta voitaisiin jossain vaiheessa luopua, ja uskon, että paikallinen sopiminen olisi paljon helpompaa jatkossa.

15.47 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Semmoinen asia jäi tuossa äsken sanomatta, että tämmöisessä paikallisessa sopimuksessa on yleensä niin, että yrittäjä sijoittaa työntekijään. Meillä on arvioitu, että kaksi vuotta siinä menee, kun työntekijä tulee sinne ja sisäistyy firmaan, ja että se tuottaa alkuun tappiota. No, eihän mikään yrittäjä, joka lähtee sijoittamaan... Hänhän olettaa, että siitä tulee joskus kakkua, myös sinne yrittäjälle jossakin vaiheessa. Elikkä kun päästään tällä lailla paikallisesti sopimaan, että sitten kun tulee tulosta, sitten myös saa se työntekijäpuoli parempaa, niin me saamme nousemaan myös palkkatasoa tällä. Minusta se, että nyt sovitaan jossakin Etelärannassa ja Hakaniemen torilla, mitä tapahtuu Keski-Suomessa, on aika kaukaista touhua. Siellä ei ole ymmärrystä, se loppuu tuohon Kehä kolmosen varteen se. Tietysti työasioista pystytään puhumaan hyvin, mutta sitten sen tekeminen on eri asia. Ne ovat yhtä kaukana toisistaan kuin itä on lännestä, tekeminen ja puhuminen. Että meillä täällä etelässä on opittu paljon puhumaan, mutta se tekeminen on hyvin vähäistä sitten, jos sitä ruvetaan soveltamaan tuonne maaseudulle. Siksi minä tätä paikallista sopimista puolustan, että täytyy ottaa myös se maantieteellinen asema siinä huomioon, ja niin edelleen.

15.49 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Turunen otti tärkeän asian esille tuosta yhdistymisvapaudesta, koska meidän perustuslain mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus ja siihen kuuluu tietysti se, että pitää voida perustaa yhdistys, mikä nyt tietysti edellyttää, että se on laillinen yhdistys, ja myös kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen. Perustuslain säädöksissä todetaan, että nämä samat asiat koskevat ammatillista yhdistymis-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

vapautta. Siinä mielessä tämä on vähän hankala kysymys, elikkä se edellyttäisi sitten sitä, että pitäisi olla yhdistystoiminnassa mukana ja järjestäytyä.

Hallitus on yrittänyt tehdä paljon meidän työllisyyden eteen, ja en malta olla vielä tässä lisäksi muistuttamatta siitä, että vuosia kaivattu arvonlisäveron maksuperusteisuus tulee nyt voimaan. Itselläni oli aikanaan lakiasiaintoimisto, ja minulla se laskutus perustui aina siihen, että tehtiin se työ ja joskus se laskutettiin. Se tuli sitten ehkä kuukausienkin päästä — erityisesti sellaisissa tilanteissa, että asiakas oli oikeusaputoimen asiakkuuden kautta tullut minulle ja nämä maksut tulivat valtion varoista — ja se kesti hyvinkin pitkään. Kuitenkin minun piti jo, kun minä jätin oikeuteen laskuni, tilittää arvonlisäverot valtiolle, vaikka minulla oli valtiolta se palkkiokin vielä saamatta. Se on erittäin myönteinen asia, jota on kiiteltu paljon yrittäjien toimesta.

Samaten on tämä perhevapaan kustannusten tasaus. Sitä kohtaan on esitetty myös kritiikkiä, että se olisi väärin sammutettu, mutta en oikein ymmärrä sitäkään, koska joka tapauksessa on haluttu lisää kustannusten tasaamista ja tämä on kuitenkin ensimmäinen askel oikeaan suuntaan, että saisimme sitä meidän työllisyyttä paranemaan ja sitä työllistämisen kynnystä laskettua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 197/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelu

15.51 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan sisävesiliikenteen työaikadirektiivin täytäntöönpanon edellyttämiä muutoksia työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettuun lakiin.

Yleisesti voidaan sanoa, että merenkulun työaikalainsäädäntö koostuu merityöaikalaisista ja työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetusta laista. Ensin mainittua lakia sovelletaan työntekijään, joka työskentelee suomalaisessa, ulkomaanliikenteeseen käytettävässä aluksessa. Merityöaikalakia sovelletaan silloinkin, kun ulkomaanliikenteeseen käytettävä alus tekee matkoja Suomen satamien välillä.

Yksi rajanveto hallituksen esityksessä koskisi kotimaanliikenteessä sitä, sovelletaanko työhön meriliikennettä vai sisävesiliikennettä koskevia säännöksiä. Tätä varten lain 1 §:ään ehdotetaankin lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan lain sisävesi- ja meriliikennettä koskevien säännösten soveltuminen määräytyisi sen perusteella, kummalla vesialueella työntekijä pääasiallisesti työskentelisi.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

Yhden tulkintaongelman voi tuoda mukanaan se, että työntekijä voi työskennellä useammalla aluksella. Tällöin joudutaan miettimään, mikä on työntekijän pääasiallinen työskentelyalue. Pääasiallisuuskriteeriä joudutaan arvioimaan myös silloin, kun alus liikennöi Saimaan kanavan kautta sekä merialueilla että Saimaalla. Alus voi esimerkiksi liikennöidä säännönmukaisesti rannikkokaupungin ja sisävesillä sijaitsevan sataman välillä. Tämä pääasiallisuuskriteeri merkitsee sitä, että meriliikennettä tai sisävesiliikennettä koskevien säännösten soveltuminen ratkeaa sen perusteella, kummalla vesialueella alusta käytetään suuremman osan ajasta.

Arvioinnissa otetaan huomioon vain se aika, jonka alus on kulussa. Alushan on kulussa silloin, kun se ei ole ankkuroituna, maihin kiinnitettynä tai karilla. Esimerkiksi Saimaalla puutavaraa hinaavan aluksen kuljettajaa koskee yleensä kotimaanliikenteen aluksista annettu lainsäädäntö. Tämän lain mukaan hänellä säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja enintään 40 tuntia viikossa. Jos aluksella on useita kuljettajia ja työntekijät alusta käyttäessään asuvat aluksessa, työaika voidaan järjestää säännöllisesti vaihtuviin vuoroihin, joiden pituus on enintään 4 tai 6 tuntia. Eräin edellytyksin työ voidaan myös järjestää kahdesti vuorokaudessa vaihtuvaan vuoroon. Mielestäni tämä on ollut hyvä tapa, kun tiedetään, että hinaajat kuljettavat puuta monesti monta vuorokautta peräkkäin keliolosuhteista riippuen.

Kotimaan vesiliikennetilaston mukaan kotimaan vesiliikenteen aluskuljetusten tavaramäärä oli 5,39 miljoonaa tonnia ja tästä 9,3 prosenttia sisävesillä vuonna 2015. Saimaan kanavan vuokrasopimuksen jatkuminen osaltaan pitää prosentit varsin korkeina. Henkilötyövuosissa mitattuna kotimaan vesiliikenteen volyymi on Suomessa noin kymmenesosa ulkomaan vesiliikenteen volyymista, ja sitä olisi helppo kasvattaa, mikäli yhteistä halua siihen olisi. Mielestäni vesiliikenteen lisäämistä erityisesti puukuljetuksiin tulisi kannustaa.

Sisävesiliikenteen työaikadirektiivi koskee vain sisävesiliikennettä. Tästä johtuen direktiivin edellyttämiä muutoksia ei tässä hallituksen esityksessä lähtökohtaisesti ulotettaisi merialueella tapahtuvaan kotimaanliikenteeseen. Käytännön merkitykseltään keskeisin muutostarve liittyy työaikadirektiivin liitesopimuksen 3. lausekkeeseen, jonka mukaan enimmäistyöaika esimerkiksi hinaajan kuljettajalla on keskimäärin 48 tuntia viikossa. Tätä keskimäärää arvioidaan vuoden mittaisen viiteajanjakson aikana. Lyhyemmissä työsuhteissa sallittu enimmäistyöaika lasketaan suhteessa aikaan. Kieltämättä kuulostaa vähän monimutkaiselta.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten tiedämme, Suomessa sisävesiliikenne on sesonkiluonteista. Tällöin ainakin kesäkuukausien ajaksi tehdyissä työsuhteissa direktiivin edellyttämä enimmäistyöaika asettaa haasteita työnantajalle sekä työntekijälle, ja myös työaikalainsäädännön valvominen on haasteellista. Esityksessä ehdotetaan, että 7 päivän jakson aikana työntekijälle olisi annettava nykyisen 77 tunnin sijasta vähintään 84 tunnin lepoaika. Mielestäni tämä on yksi tarpeellisimmista muutoksista.

Hallituksen esityksen muutoksilla ei arvioida olevan suuria vaikutuksia myöskään Saimaalla ja Saimaan kanavan kautta liikennöiville rahtialuksille. Kyseisillä aluksilla on työtä jo nykyisin mahdollista tehdä vuorottelujärjestelmän puitteissa. Tällä pystytään huolehtimaan siitä, että työntekijöillä on mahdollisuus riittävään lepoon, vaikka aluksen toiminta on katkeamatonta.

Edellä mainituin edellytyksin pidän hallituksen esitystä hyvänä ja kannatettavana.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

15.56 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vain tuohon puunkuljetukseen vesistöissä. Se on historiaa. Nimittäin tehtailla ja sahoilla on nykyään jo ajat, jolloinka puu tuodaan sinne, ja se on hyvin hektistä, se ei jouda olemaan tuolla järvissä viikkokaupalla, eli sen voi unohtaa siitä esityksestä. Tämä päivä on eri juttu: kun vielä joskus 70-luvulla tämä oli kannattavaa, niin tänä päivänä se ei yksinkertaisesti onnistu.

15.57 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kulmala kiinnitti puheenvuorosaan huomiota tärkeään asiaan. Sisävesiliikenne erityisesti matkustajaliikenteen osalta on hyvinkin sesonkiluontoista. Yrityksen pitäisi saada koko vuoden tuotto lyhyen sesongin aikana, ja silloin tietysti haluttaisiin tehdä pitkää päivää sekä aluksella että sitten henkilöstön suhteen käyttää mahdollisimman pitkälle niitä mahdollisuuksia, joita työaikalainsäädäntö mahdollistaa. Nyt tämän direktiivin tarkoitus on kuitenkin vähän rajata sitä henkilökunnan hyväksikäyttöä ja tuoda sitä kautta myös liikenneturvallisuutta vesiliikenteeseen: kun näitä lepoaikoja pidennetään säädoxin, niin silloin voidaan taata paremmin sisävesiliikenteen turvallisuus. Tässä joudutaan sovittamaan yhteen vaikeita asioita: lyhyt sesonki, jolloin yrittäjän pitää painaa päälle ja alusten pitää olla liikkeellä, ja toisaalta intressi siitä, että sisävesiliikenne on turvallista ja että henkilöstö saa riittävästi lepoaikaa. Tärkeä lakiesitys, jota tuen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kasvinsuojeluaineista annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 192/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain, Euroopan unionin suorista tuista annetun lain 22 §:n ja maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 193/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 194/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

15.59 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annettua lakia ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annettua lakia. Esityksessä ehdotettujen luopumistukilainsäädännön muutosten johdosta luopumistuen ehdot säilyisivät nykyistä vastaavina vuoden 2017 alusta voimaan tulevista työeläkelainsäädännön muutoksista huolimatta luopumistukijärjestelmän soveltamisen loppuun.

Hallituksen esityksen perusteluista käy hyvin ilmi, että EU:n komissio on hyväksynyt Suomen luopumistukijärjestelmän valtiontukena, joka maksetaan kokonaan kansallisista varoista. Maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain voimassa olevien säännösten mukaan luopumistukea ei myönnetä jatkossa vuoden 2018 jälkeen tapahtuvien maatalouden harjoittamisesta luopumisten johdosta.

Luopumistuen perusmäärä muuttuisi jatkossakin maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi tuensaajan täyttäessä 63 vuotta. Tämä ikärajan nosto 60:stä 63 vuoteen vastaa yleistä tavoitetta työurien pidentämisestä ja tukee valtiontalouden säästövoittoja. Muutokset ovat edellä mainituista syistä varsin perusteltuja.

Mielestäni on hyvä, että tätä luopumistukilakia esitetään jatkettavaksi vuoden 2018 loppuun. Erityisesti maaseudun elinvoimaisuuden ja kotimaisen ruokaturvan kannalta on tärkeää juuri se, että käytetään täysimääräisesti hyväksi EU:n lainsäädännön mahdollistamat maaseudun kehittämistoimet sekä unionin antamat takarajat.

Toisaalta tässä ikärajauksessa on ainakin lähtökohtaisesti haastetta niissä tapauksissa ja tilanteissa, missä isännällä tai emännällä itsellään olisi terveyttä ja halua jatkaa toimintaa ja hän haluaisi vasta iäkkäämpänä luovuttaa tukikelpoisen tilansa ulkopuoliselle jatkajalle. Nyt kun tämä EU:n komission aikoinaan hyväksymä Suomen luopumistukijärjestelmä lakautetaan asteittain, niin tällä voi olla huomattavaakin merkitystä maatalojen jatkuvuudelle maassamme.

Arvoisa puhemies! Maatalojen määrä laskee Suomessa rajusti seuraavien vuosien aikana. Esimerkiksi Maidontuotannon kehitysnäkymät 2022 -raportin ennusteen mukaan yli puolet nykyisistä maitotiloista lopettaa vuoteen 2022 mennessä. Luopumisen syinä mainittiin heikko kannattavuus, suuri työmäärä ja sitovuus, matala tuottajahinta sekä EU:n vaatimukset. Toivottavasti tämä hallituksen esitys osaltaan vaikuttaa siihen, että tämä raportti ei pidä paikkaansa. Muussa tapauksessa juomme ruotsalaista tai virolaista maitoa ja syömmme tanskalaista lihaa. Tämä on erittäin vakava asia, koska nyt syömmme ja juomme maailman puhtainta ruokaa.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

16.02 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Tästä ikälinjauksesta sen verran, että me emme mitään mahda sille, että olemme tässäkin asiassa, kuten niin monessa muussakin, EU:n talutushihnassa. Jos me perussuomalaiset mahtaisimme, näin ei taatusti olisi. Mutta kun tähän hölmöyteen on aikanaan lähdetty, niin tässä nyt sitten vain on rimpuiltava. Iso osa niistä asioista, joista me tässä salissa keskustelemme, on peräisin Brysselin kasvottomilta ja nimettömiltä virkamiehiltä, jotka eivät tiedä Suomesta eivätkä suomalaisista yhtään mitään. He eivät tiedä eivätkä varmaan välitäkään suomalaisista mitään. Tämä on niitten kuppausalue, mistä saavat sinne Brysselin herroille vain rahaa.

16.04 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kulmala omassa puheenvuorossaan otti ansiokkaasti kyllä esille suomalaisen ruuantuotannon ja sen, että tällä hetkellä me todellakin syömme ja tuotamme maailman puhtainta, eettisintä ja ekologisinta ravintoa. Kaikki maatalouteen liittyvä lainsäädäntö tulee nähdä sellaisena kokonaisuutena, jolla kestävä maatalous kyetään Suomessa turvaamaan nyt ja tulevaisuudessa.

Tässäkään yhteydessä, vaikka paljon tästä lainsäädännöstä annetaan EU-tasolta, ei koskaan voida unohtaa kansallisen huoltovarmuuden merkitystä. Se on äärettömän tärkeä asia, että me kykenemme tämän maan kansalaiset ruokkimaan niin rauhan kuin mahdollisten kriisienkin aikana.

16.04 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! On tärkeää, että kun suomalainen ruuantuotanto elää vaikeita aikoja, niin myös eduskunta ja eduskunnan täysistunto antaa tukensa ja myötäelämisensä kaikille niille suomalaisille viljelijöille ja tuottajille, jotka jaksavat uskoa siihen, että Suomessa näissä olosuhteissa kannattaa maataloutta ja agribisnestä harjoittaa.

Nyt kun kysymys on maataloustuottajien eläkeasioista, pidän erittäin tärkeänä sitä, että entistä enemmän me maatalouspolitiikassa pohtisimme niitä nuoria tuottajia, nuoria viljelijöitä, jotka siinä 20—30:n korvilla päättävät ryhtyä jatkamaan tilaansa ja uskovat siihen elinkeinoon ja liiketoimintaan. Meidän pitäisi pystyä kaikilla tavoilla niin tukipolitiikassa, ympäristölainsäädännössä kuin kunnissa kaavoituksessa ottamaan huomioon nämä laajenevat maatilat. Varmasti keinot, millä jatkossa nuoret tuottajat, jotka ottavat niitä tiloja haltuun, voivat pärjätä, ovat joko tuotannon laajentaminen tai erikoistuminen esimerkiksi luomuun tai se, että otetaan mukaan vaikkapa matkailua tai luonto- ja maaseutuhuivaa, green carea.

Minusta on erittäin tärkeää, että kun me täällä eduskunnassa pohdimme näitä maatalouden kysymyksiä, meillä on katse näissä nuorissa viljelijöissä. Myös maatalouden ja suomalaisen maaseudun täytyy uusiutua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 195/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

16.06 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä maaseudun kehittämisen tukemisesta annettuun lakiin esitetään tehtävän Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 mukaisiin pilottihankkeisiin liittyviä muutoksia, joiden johdosta kehittämishanketukea olisi mahdollista myöntää pilottihankkeisiin liittyviin investointeihin, jotka eivät ole luonteeltaan yleishyödyllisiä. Tämä muutos on maaseutuohjelman mukainen ja pilottihankkeiden käytännön toteutuksen kannalta erittäin tärkeä. Tarkoituksenahan on tukea uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ynnä muiden kehittämistä maa- ja metsätaloudessa sekä maaseudun pienissä yrityksissä ja antaa toimijoille mahdollisuus uuden toiminnan tai tuotteen testaamiseen todellisessa toimintaympäristössä. Pidän tällaisia pilottihankkeita erittäin hyvänä, koska maaseudun kehittämisen määrärahoilla vahvistetaan näin ollen maaseudun elinvoimaisuutta sekä luodaan edellytyksiä maaseudun monipuoliselle yrittäjyydelle ja liiketoiminnan jatkuvuudelle sekä kilpailukykyiselle kasvulle.

Olen asunut lähes koko ikäni maaseudulla ja haluan nähdä jatkossakin maaseudun elinvoimaisena ja monimuotoisena, myös tulevaisuudessa. Monessa tutkimuksessa on myös todettu, että me suomalaiset osaamme arvostaa maaseutua ja siellä valmistettua maailman puhtainta ruokaa. Tähän meidän tulee kykymme mukaan panostaa edelleen sekä panostaa erityisesti luomuun. Tämän lisäksi haluan jatkossakin puolustaa suomalaista, ahkeraa maaseutuyrittämistä ja panostaa sen jatkuvuuteen. Maaseudun asioissa luotan ja uskon yksityiseen yrittäjyyteen ja paikallisiin toimijoihin. Asuminen ja yrittäminen maaseudulla eivät ole itsestäänselvyys, vaan ne edellyttävät kehittyvää ja ennakoitavaa toimintaympäristöä. Ne maaseudulla osataan, kunhan me annamme siihen mahdollisuuden.

Maaseudulla tehdään muutakin kuin pelto- ja metsätöitä. Varsinaisen alkutuotannon ohella erilaiset liitännäiselinkeinot kasvattavat koko ajan merkitystään tilojen tulonmuodostuksessa ja työllistävyydessä. Talvisin lumenauraus ja kesäisin teiden varsien niitot tuovat lisätuloja. Varsinaisen maa- ja metsätalouden ulkopuolinen yritystoiminta tulisikin huomioida täysimääräisesti arvioitaessa tilan elinkelpoisuutta aloittamisavustusten ja investointitukien kohdalla. Näin ei tällä hetkellä valitettavasti ole.

Arvoisa puhemies! Maaseudun tuotteiden ja palveluiden innovaatioihin on myös löydettävä riskirahaa. Tällä hetkellä maatalousyrittäjän on vaikea saada lisälainaa pankista, kun hän on laajentamassa toimintaansa, vaikka yrityksen tase ja luottotiedot olisivatkin kunnossa. Meillä ei ole enää yritystoimintaa tukevaa pankkia, kuten aikaisemmin on ollut. Näkisin myös hyvänä, että tukileikkurista säästyneitä varoja ohjattaisiin uusien tuontia korvaavien liiketoimintojen kehittelyyn.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

Tällä hallituksen esityksellä ei ole esityksen mukaan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Esityksellä ei myöskään muuteta maaseutuohjelman mukaista rahoitusta eri toimenpiteisiin. Esityksen mukaan yhteistyötoimenpiteen suunniteltu rahoitus koko ohjelmakaudella olisi 160 miljoonaa euroa ja esityksen mukaiset päätökset on mahdollista toteuttaa valtion menokehysten puitteissa.

Edellä mainitut seikat huomioiden annan täyden tukeni tälle lähete keskustelussa olevalle hallituksen esitykselle.

16.10 Reijo Hongisto ps: Arvoisa herra puhemies! Maaseudun kehittämisen tukemisesta annettuun lakiin esitetään tehtävän Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014—2020:n mukaisiin pilottihankkeisiin liittyviä muutoksia. Näiden muutosten johdosta kehittämisohjelmasta olisi mahdollista myöntää pilottihankkeisiin liittyviin investointeihin, jotka eivät ole luonteeltaan yleishyödyllisiä. Muutokset joustavoittavat erityisesti pilottihankkeiden perustamista ja niiden rahoitusta. Tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti saada lisää työpaikkoja maaseutuelinkeinojen parissa tapahtuvien innovaatioiden kautta. Monesti hyvinkin keksintö jää pöytälaatikkoon rahoituksen puuttuessa ja moni "Pelle Peloton" turhautuu. Samalla korjataan joitakin virheellisiä viittauksia EU:n suorista tuesta maataloudelle annettuun lakiin. Kaikki lausunnonantajat ovat kannattaneet esitystä ja saaneet lakiluonnokseen jopa pieniä parannuksia — hyvä niin. Lausuntokierros ei ole ollut vain paperin kierrätystä.

Arvoisa herra puhemies! Näin ollen esitystä on helppo kannattaa. — Kiitoksia.

16.11 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämän nyt käsillä olevan esityksen tarkoituksena on maaseutuohjelman tavoitteiden mukaisesti parantaa kehittämisohjelmasta saajien edellytyksiä toteuttaa maaseudulla innovatiivisia ja maaseudun yritystoimintaa uusia hankkeita. Tässä tarkoituksessa lakiin tehtäisiin maaseutuohjelman mukaisesti pilotointia koskeva muutos, jonka myötä pilotointi voidaan paremmin toteuttaa maaseutuohjelman tarkoituksen mukaisesti. Ja kuten useassa puheenvuorossa jo on mainittu, tuettavien hankkeiden ei tarvitse olla yleishyödyllisiä. Näen tämän lakiesityksen erittäin tärkeänä, tätä on helppo tukea.

Ja kun käymme tätä keskustelua maaseudun kehittämisestä, niin on hyvä muistaa myös se paljon puhuttu digitalisaatio. Nimittäin myös maaseutuelinkeinoja voidaan digitalisoida. Tässä yhteydessä haluan nostaa esille MTK:n taannoin lanseeraaman ruokaasuomen.fi-palvelun, jossa ohitetaan kauppaketjut siten, että kuluttaja kykenee tilaamaan ruokansa suoraan sieltä tuottajalta. Kun aikanaan kehitetään erilaisia alustatalouden sovellutuksia, joilla tätä mahdollisuutta voidaan paremmin hyödyntää, niin silloin pääsemme aivan aidosti siihen lähiruuan ytimeen, siihen, että kuluttaja voi tilata ravintonsa suoraan tuottajalta, jolloin myös se tuottajan saama hinta muodostuu sellaiseksi, että sillä aivan aidosti tulee toimeen.

16.13 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä kerrotut muutokset tukevat hallitusohjelman tavoitteita saada muun muassa kokeilujen avulla uusia ratkaisuja biotaloudessa, parantaa palveluja sekä vahvistaa yhteistyötä. Tavoitteena on myös lisätä maatalouden ja muun alkutuotannon tehokkuutta ja kannattavuutta sekä parantaa niiden kestävyyttä uusien ratkaisujen avulla. Maaseudun kehittämisen määrärahoilla vahvistetaan maaseudun elinvoimaisuutta. Samalla luodaan edellytyksiä monipuoliselle yrittäjyy-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

delle ja liiketoiminnan kilpailukykyiselle kasvulle. Tätä tavoitetta hallituksen esitys hyvin tukee.

Me perussuomalaiset haluamme nähdä maamme maaseudun elinvoimaisena ja monimuotoisena myös tulevaisuudessa. Suomalainen arvostaa maaseutua ja puhdasta kotimaista ruokaa. Jo tämänkin johdosta haluamme turvata suomalaisen maataloustuotannon ja puolustaa työteliästä maaseutuyrittämistä. Myös maaseudun asioissa luotamme ja uskomme yksityiseen yrittäjyyteen ja paikallisiin toimijoihin. Asuminen ja yrittäminen maaseudulla edellyttävät kehittyvää ja ennakoivaa toimintaympäristöä.

Arvoisa puhemies! Maatiloilla on aina osattu monenlaisia töitä. Alkutuotannon ohella erilaiset liitännäiselinkeinot eli monialaelinkeinot kasvattavat koko ajan merkitystään tilojen tulonmuodostuksessa ja työllisyydessä. Varsinaisen maa- ja metsätalouden ulkopuolinen yritystoiminta on syytä huomioida täysimääräisesti, kun arvioidaan tilan elinkelpoisuutta ja sen hakemia aloittamisavustuksia ja investointitukia. Maaseudun tuotteitten ja palveluiden innovaatioihin on löydettävä riskirahaa. Tukileikkurista säästyneitä varoja on ohjattava uusien, tuontia korvaavien liiketoimintojen kehittelyyn.

Me maksamme tällä hetkellä EU:n ulkopuolelle, Venäjälle, sieltä tulevasta metsähakkeesta tukea. Hallituksen tehtävänä on poistaa tämä epäreilu ja monet suomalaiset yrittäjät, muun muassa sahat, ahdinkoon ajava tuki. Kun Venäjältä tulee polttolaitoksiin haketta, se saa tuen. Miksi tätä tukea ei anneta esimerkiksi sahoille, jotka tuottavat kuorta ja purua? Sillä tavalla me työllistämme, saamme kohdistettua sen rahan tänne kotimaahan eikä se mene ulkopuolelle rajojen. Siitä puruhakkeesta ja kuoresta, joka nyt ajetaan tuolta sahoilta polttolaitoksiin omakustannushintaan, on puolet vettä. Se ajetaan sata kilometriä paikasta A paikkaan B, ja sitten kun se lojuu siinä muutaman viikon, se kostuu, menettää lämpöarvonsa ja muut. Tämä on täysin järjetöntä hommaa. Samaan aikaan Venäjältä ajetaan vie-reen suomalaisilla tukirahoilla haketta lämpökeskuksiin. Hallituksen täytyy ensi tilassa korjata tämä asia, että tämä tuki kohdistuu suomalaisiin yrityksiin. — Kiitos.

16.18 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! "Maaseutua ei voi tuoda." Tällainen slogan on tuolla tienvarsilla ollut korostamassa maaseudun merkitystä ja herättämässä sympatiaa maaseudun puolesta. Maaseutua ei voi tuoda, mutta maaseutua voi kehittää, ja siihen varmasti liittyy tämäkin hallituksen lakiesitys. Ollaan rahoittamassa pilottihankkeita, jotka tähtäävät uusien innovaatioiden, keksintöjen, syntymiseen maaseudulla. Lakiesityksen perusteluissa kerrotaan, että "pilottihankkeet ovat hankkeita, joiden tarkoituksena on testata ja tukea uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämistä maataloudessa, elintarvikealalla, metsätaloudessa, maaseudun pienissä yrityksissä sekä antaa toimijoille mahdollisuus uuden toiminnan ja tuotteen testaamiseen todellisessa toimintaympäristössä".

Sitten vähän oudoksun, kun täällä kerrotaan: "Pilottihankkeiden tukemisen tarkoituksena on uudistaa maaseudun toimialoja sekä lisätä ja parantaa maa- ja metsätalouden ympäristöystävällisyyttä, tuottavuutta ja kannattavuutta." Tämä on selvää ja hyvää, mutta sitten tässä todetaan: "Pilottihankkeiden tukemisessa ei siten ole tarkoituksena kaupallisen toiminnan tukeminen, vaan kokeiluhankkeiden toteuttaminen." Arvoisa puhemies, mietin, että eikö tässä kuitenkin olisi tärkeitä, että pidemmän aikavälin tavoite olisi se, että nämä uudet keksinnöt, pilottihankkeet, kokeilut, joita siellä syntyy ja joista syntyy tuloksia, sitten näkyisivät myös elinkeinoelämässä ja yrittäjyydessä siellä maaseudulla. Kai tähän tässä tähdätään loppujen lopuksi?

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

Arvoisa puhemies! Tärkeätä on, että kun näitä pilottihankkeita ja kokeiluja tehdään, niin niiden tulokset ja niiden vaikuttavuus sitten arvioidaan ja kootaan yhteen, niin että voidaan oppia jotakin niistä kokeiluista, etteivät kokeilut jää vain irrallisiksi hankkeiksi, piloteiksi, joista ei mitään hyvää sitten seuraa.

16.19 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Maaseudun elämän edellytysten turvaamisessa ja o on yhtäältä yritteliäisyyden hengen säilyminen, ylläpitäminen ja vahvistaminen ja toisaalta jatkuva usko tulevaisuuteen. Valitettavasti EU-aikana nämä asiat ovat olleet kovasti koe- tuksella, ja yhä edelleen valitettavasti on jatkunut myös maaseutuväestön syyllistäminen, ikään kuin maaseutuväkeä halventamalla ja syyllistämällä asutuskeskuksissa olevien elä- mänolosuhteet siitä paranisivat.

Kokonaisuutena ajatellen maaseudulla edellytyksenä liitännäiselinkeinojen ja muun elinkeinotoiminnan ohella on se, että täytyy olla vahvaa maatalouden harjoittamista. Vah- va elintarvikeketjukulsteri on kuitenkin varsin mittava asia ajatellen myös niin, että on paitsi turvallisuuskysymys myös tällainen hieno asia, että saamme syödä puhtaita, myrk- kyvapaita elintarvikkeita.

Maaseudulla tällä hetkellä hätä on todellinen. Maaseutuyrittäjät eivät ole mikään homo- geeninen ryhmä, siinä on hyvin erilaisissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä. Tässä on nyt yksi sinänsä hyvä lakiesitys, mutta kyllä me tarvitsisimme entistä enemmän kokonaisval- taista maaseutupolitiikkaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain 19 ja 19 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 10/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjes- tyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 10/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu asiasta alkaa, valiokunnan puheenjohtaja Puumala.

Keskustelu

16.22 Tuomo Puumala kesk (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tekijänoikeuslain 19 §:n muuttamisesta on siis kysymys siitä, että korkeakoulu- kirjastoissa tapahtuva lainaaminen saatetaan lainauskorvauksen piiriin. On erittäin hieno asia, että asiassa edetään. Kyseessä on eduskunnan ja sivistysvaliokunnan todella pit- kääikäinen tavoite.

Keväällä 2015 kaikkien eduskuntapuolueiden jäsenistä koostuva parlamentaarinen työ- ryhmä esitti yhteisen kannanoton lainauskorvausten tason nostamisesta. Kannanotossa myös vaadittiin, että opetus- ja tutkimuskirjastojen lainaukset tulisi saattaa lainauskor-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

vauksen piiriin. Lisäksi eduskunta hyväksyi viime vuonna vuoden 2016 talousarvion käsittelyn yhteydessä lausuman, jossa se vaati hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin, jotta opetus- ja tutkimuskirjastoissa tapahtuva lainaaminen saataisiin lainauskorvauksen piiriin mahdollisimman pian, ja nyt tämä eduskunnan tahto toteutuu.

Tämä on erittäin hyvä ajankohta toteuttaa lainauskorvauksen laajentaminen. Valtion vuoden 2017 talousarviossa nimittäin esitetään lainauskorvausten rahamäärän korottamista 15,6 miljoonaan euroon, mikä on 6,3 miljoonaa euroa enemmän verrattuna vuoden 2016 määrärahasuhteeseen. Tämä tuo lainauskorvaukset pohjoismaiselle tasolle, joka siis niin ikään on eduskunnan ja sivistysvaliokunnan pitkäaikainen tavoite. Valiokunnan käymien asiantuntijakuulemisten perusteella korotus takaa myös sen, että korvausten saajien määrän lisääntyminen ja laajeneminen eivät vähennä vakiintuneiden korvausten saajien korvauksia, pikemminkin päinvastoin.

Puhemies! Mietinnössään sivistysvaliokunta toteaa, että ehdotetulla lakimuutoksella tieto- ja oppikirjojen tekijät saatetaan yhdenvertaiseen asemaan muiden kirjallisuuslajien kirjailijoiden kanssa. Korkeakoulujen kirjastoista lainataan paljon sellaisia teoksia, joita yleisistä kirjastoista lainataan varsin vähän. Lainauskorvauksen laajentaminen hyödyttää valiokunnan näkemyksen mukaan satoja nuukasti toimeentulevia tietokirjailijoita. Uudistuksella varmistetaan osaltaan myös laadukkaan kotimaisen tieto- ja oppikirjallisuuden tekeminen. Luovan työn tekijöiden toimeentulon turvaaminen hyödyttää koko arvoketjua: tekijöiden lisäksi muun muassa kustantamoja, kääntäjiä, kirjapainoja, jakelijoita, kirja-kauppoja ja kirjastoja.

Asiantuntijakuulemisissa esitettiin huoli siitä, ehditäänkö kirjastojen lainausjärjestelmät saada ajantasaisiksi uudistuksen toteuttamiseksi. Huomiota kiinnitettiin myös siihen, että digitaalisten aineistojen käytön raportoinnille ei ole toimivia menetelmiä. Tämän vuoksi valiokunta pitääkin tärkeänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa sitä, mitä mahdollisia lisäkustannuksia järjestelmien uudistamisesta aiheutuu korkeakoulukirjastoille ja Kansalliskirjastolle, sekä digitaalisten aineistojen käyttöä ja siitä mahdollisesti lainauskorvausjärjestelmälle aiheutuvia uudistustarpeita.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää esitystä erittäin tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

16.26 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunta esittää ilomielin hallituksen esityksen hyväksymistä sellaisenaan. Esityshän toteuttaa valiokunnan ja koko eduskunnan pitkäaikaisen toiveen saattaa korkeakoulukirjastoista tapahtuva lainaaminen lainauskorvauksen piiriin. Voimassa olevassa tekijänoikeuslaissa tuo korvaus on mahdollinen vain kuntien yleisistä kirjastoista tapahtuvista lainaamisista. Järjestely on ollut tieteellisiä julkaisuja ja niiden tekijöitä syrjivä. Lainauskorvauksen puuttuminen korkeakoulukirjastoista tapahtuvasta lainaamisesta on antanut väärän signaalin tutkijoille ja tiedeyhteisöille, kun taloudellinen kannuste tieteellisten julkaisujen ja oppikirjojen kirjoittamiseen on puuttunut.

Suomalaisessa yhteiskunnassa keskeistä on laaja kirjastoverkko, josta teosten lainaaminen on kansalaisille maksutonta. Ilman lainauskorvauksia tekijän saama korvaus työstään, joka hyödyttää laajaa lukijakuntaa, jää pieneksi. Eduskunta on sivistysvaliokunnan toistuvista vaatimuksista johtuen aiemmin korottanut lainauskorvauksia asteittain lähemmäs pohjoismaista tasoa. Työtä on kyllä tässäkin vielä jatkettava.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

Nyt otettava askel on merkityksellinen tiedekorkeakoulujen kirjastojen sekä tieteellisten julkaisujen ja oppikirjojen tekijöiden kannalta. Johdonmukaisella tekijänoikeuspolitiikalla edistetään kotimaisen tutkimuksen julkaisutoimintaa ja torjutaan korkeakoulukirjastojen kohtuuton riippuvuus ulkomaisesta kirjallisuudesta.

Käsittelyssä oleva lakiesitys on paitsi oikeudenmukainen myös viisas.

16.27 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Puumala keskustelun alussa totesi, tällä tekijänoikeuslain muutoksella saatetaan korkeakoulukirjastoista tapahtuva lainaaminen lainauskorvausten piiriin. Tämä lakimuutos on sivistyksellisistä ja koulutuksellisista näkökulmista katsoen hyvin merkittävä. Muutoksella tieto- ja oppikirjojen tekijät tuodaan yhdenvertaiseen asemaan muiden kirjailijoiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Suomalaisia tietokirjailijoita on nykyään valitettavan vähän, ja toisaalta myös käännöksiä ulkomaankielisistä tietoteoksista on tehty huolestuttavan niukasti. Tämä koskee erityisesti luonnontieteitä ja tekniikkaa mutta myös muitakin aloja. Ja vaikka meidän suomalaisten kielitaito on kansainvälisesti vertailtuna hyvällä tasolla, niin omalla äidinkielellä tapahtuva opiskelu on usein kuitenkin monella tapaa vieraskielistä opiskelua tehokkaampaa. Sivistysvaliokunta toteaaakin mietinnössään, että kirjailijoiden toimeentulon paraneminen hyödyttää koko arvoketjua ja varmistaa omalta osaltaan laadukkaan kotimaisen tieto- ja oppikirjatuotannon lisääntymistä.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden valtion talousarviossa lainauskorvauksia kasvatetaan myös yleisellä tasolla hyvin merkittävästi. Tähän asiaan otti kantaa esimerkiksi valtiovarainvaliokunta tämän vuoden budjettia käsitelleessä mietinnössään, jossa se edellytti lainauskorvauksen nostamista muiden Pohjoismaiden tasolle maamme itsenäisyyden satavuotisjuhluvuonna sekä nyt opetus- ja tutkimuskirjastoista tapahtuvan lainaamisen tuomista korvausjärjestelmän piiriin. Kuten tässä on todettu, myös muun muassa sivistysvaliokunta on tehnyt samankaltaisia kannanottoja, ja hallitus onkin nyt vastannut näihin vaatimuksiin sekä tällä lakiesityksellä että ensi vuoden talousarvioon sisältyvillä määrärahoilla. (Puhemies koputtaa) Nämä ovat erittäin hyviä asioita, sillä Suomi on sivistyskansa ja sen tulee säilyä sivistyskansana myös jatkossa.

16.29 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Tekisi mieli kliseisesti sanoa soveltaen, että pieni askel ihmiskunnalle mutta suuri tietokirjailijoille. Oletan kuitenkin, että kyllä tällä, että tietokirjailijoiden asema paranee, on merkitystä ihmiskunnalle, sillä vain tieteen tekemisen kautta ja tieteseen nojaavan päätöksenteon kautta me saamme rakennettua kestävämpää ja oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa. Tämä todellakin on hieno linjaus, kun olemme valmistautumassa itsenäisyyden satavuotisjuhlaan. Tietokirjailijat, joiden toimeentulo todellakin on niukka, tekevät työtään tekemisen innosta, rakkaudesta asiaan, jolle he ovat omistautuneet.

Sivistysvaliokunnan ponnistelut eivät, niin kuin on todettu, ole olleet turhia. Toistakymmentä vuotta tätä asiaa on pidetty vireillä, ja taas kerran täytyy osoittaa, että kyllä tämä on varsin tehokasta työskentelyä: kun parlamentaarisesti, yli hallitus—oppositio-rintamien työskennellään yhteisen päämäärän hyväksi, niin sillä on vaikuttavuutta ja siihen reagoidaan niin nopeasti kuin mahdollista. Tämä samahan toteutui sitten myös asehankintojen linjausten kanssa. Näin ollen hyvän päätöksenteon valmisteluun kuuluu tämä (Puhemies koputtaa) parlamentaarinen yhteistyöskentely.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 102/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion taiteilija-apurahoista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 95/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 11/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. Yleiskeskustelu alkaa, sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Puumala.

Keskustelu

16.32 Tuomo Puumala kesk: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion taiteilija-apurahoista annettua lakia siten, että apurahakauden keskeyttämisestä säädettäisiin nimenomaan laissa. Lakiin ehdotetaan myös eräitä täsmennyksiä. Esitys on yleispiirteissään varsin teknisluonteinen, mutta valiokunta kiinnitti huomiota kuitenkin muutamaan tärkeään seikkaan.

Keskeinen uudistus on säännösten selkeyttäminen apurahakauden aloittamisen siirtämisestä ja apurahakauden keskeyttämisestä. Uudistus kannustaa apurahansaajan ottamaan vastaan lyhytaikaisenkin työsuhteen apurahakauden aikana. Valiokunta korostaa, että esitetty muutos antaa paremmat edellytykset pitkäjänteiseen työtehtävien suunnitteluun ja kohtaa vapaan kentän taiteilijoiden taloudellista tilannetta, kun enää ei tarvitse kieltäytyä yllättäen ilmaantuvasta lyhytaikaisesta kokopäiväisestä työsuhteesta apurahan menettämisen pelossa. Valiokunta kuitenkin korostaa myös, että ehdotetun järjestelyn joustavuutta rajoittaa edelleen varsin jäykältä vaikuttava neljän kuukauden raja.

Puhemies! Lisäksi kiinnitimme huomiota erityisesti kahteen tekijään, joiden osalta esitämme pykälätason muutoksia.

Ensimmäinen on opintojen tukeminen. Hallituksen esityksessä ehdotetaan poistettavaksi maininta apurahan myöntämisestä opintojen tukemiseksi. Tällä tarkoitetaan erityisesti tutkintoon johtavan koulutuksen tukemista. Esityksessä ehdotettu muutos asettaa valiokunnan arvion mukaan kyseenalaiseksi tuen myöntämisen myös muuhun kuin tutkintoon johtavaan lisäkoulutukseen, jota taiteilijat kuitenkin tarvitsevat esimerkiksi osana uuden projektin työstämistä tai osana oman osaamispotentiaalinsa kehittämistä ja uudistamista. Valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa on korostettu tällaisen tuen tarvetta. Sivistysvaliokunta ehdottaakin pykälän 1 momentin muuttamista siten, että siitä ilmenee kielto tukea ammatilliseen perustutkintoon tai alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon liittyvää opiskelua tai opinnäytetyötä. Kielto koskee sekä ammattikorkeakoulu- että yliopistotutkintoja. Tämä siis tarkoittaa sitä, että muilta osin apurahan myöntäjällä on nykytilan-

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

teen mukainen mahdollisuus harkita hakijan ehdottaman opiskelun tai koulutusjakson tukemista.

Apurahojen jakaminen uudelleen on toinen asia, johon esitämme muutosta. Hallituksen esityksessä poistuu valtuutus säätää asetuksella apurahan jakamisesta uudelleen. Tarkoitus on kumota taiteilija-apurahoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa oleva momentti, jonka mukaan "jos apurahan saaja kuolee tai muusta syystä estyy apurahaa käyttämästä taikka jos apuraha peruutetaan, voi asianomainen taidetoimikunta jakaa apurahan käyttämättömän osan harkitsemaltaan osalta uudelleen". Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen mukaan tuo säännös apurahan jakamisesta uudelleen ei liity hallituksen esityksen keskiössä olevaan apurahakauden keskeyttämiseen ja apurahakauden jatkamiseen keskeyttämisen jälkeen, joita tapauksia koskeva päätösvalta annetaan Taiteen edistämiskeskukselle. Asiantuntijalausunnoissa on pidetty tärkeänä, että asetuksen kautta edelleen voidaan säätää apurahan uudelleenjakamisesta tuollaisissa edellä mainituissa tilanteissa. Näin ollen sivistysvaliokunta esittääkin pykälän 2 kohdan täydentämistä siten, että asetuksenantovaltuus edelleen kattaa myös apurahan uudelleenjakamisen.

Yhteenvedona sivistysvaliokunta esittää, että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen valiokunnan tekemien muutosehdotusten myötä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 95/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 34 a luvun, pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.10.2016 pidettävään täysistuntoon.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle pakollista työtä koskevaan sopimukseen liittyvän pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 69/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 5/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.10.2016 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 103/2016 vp

15. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 20.10.2016 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.37.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen